National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L

National Library
Bibliothèque Nationale
MAY
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 39 (3056) XXXIII aastakäik | Neljapäeval, 24. mail 1984 — Thursday, May 24, 1984 | Üksiknumbri hind 70 cent

Eesti koolile kingiti oma lipp

T.E.S. Täienduskeskkooli XVIII lennu lõpetas 18 õpilast

Möödunud neljapäeva õhtul toimus T. E. S. Täienduskeskooli 1983/84 õppeaasta lõpuaktus, kus 18. lennus lõpetasid 18 eesti noort, olles kolm aastat õppinud eesti maateadust, ajalugu ja keelt. Sündmuse tegi eriti erakordseks see, et eesti koolidele kingiti oma lipp, mis eeloleva ESTO-84 puhul lehviks koolide eel Eesti vabadusnõude demonstratsioonil ja mille oli kujundanud Jüri Punno.

Õhtu algas koolide lipu sissetoomisega, mida kandis koolikomitee esimees H. Lupp kahe koolikomitee liikme vahel ja õpilasist saatjaskonnaga. Pärast ühislaulu „Kaunistagem Eesti kojad", toimus lipu õnnistamise tseremoonia. Praost A. Taul ütles, et selle lipu tähtsaim õnnistamine oli aastal 1884. Inimestele on vaja visiooni, et nad oleksid võimelised ettekujundama oma ajalugu, valides selleks sümboleid, mille poole pürgitakse. Esimese lipu õnnistamisel öeldi, et „Eesti alandusele on lõpp tulnud, laskem rõõmsal meelele ja ühisel jõul Eesti ühenduse tööd võidelda". See oli visioon, sest veel oli 35 aastat Eesti Vabadussõjani. Kuid visiooniga inimesed näevad kaugele ette, ka tänapäeval. Lipu sini-must-valge on meie rahvuslikud sümbolid koos kuldkollasega - hariduse sümboliga. Kuid lipu valmistajad näitavad kui oluliseks nad peavad eesti kooli, valmistades koolile sümboli, et eesti keele kõla ei kaoks meie keskelt kuni on jälle Eesti Vabariik. Ja õnnistas lipu kooli lipuks.

Koolikomitee esimees H. Lupp ütles enne lipu üleandmist koolinoortele:

„Lubage austada ja hoida elavana põhimõtteid, mida sümboliseerivad selle lipu värvid: kuldkollane — haridus ja eestikeelne õpetus ning sinine, must ja valge — võitlus eesti rahva õigust eest."

Kuus noort vastasid koos: „Jah, meie lubame!"

Koolijuhataja E. Marten ütles, et saates seda lendu ellu, võib märkida, et möödunud kooliaasta on olnud erineva ilmega, seisame ESTO-84 suursündmuse lävel, mille ettevalmistustega on noored ühel või teisel viisil tegelenud ja mis näitab noorte elujõudu. Ta soovitas, et noored ei unustaks õpitut, vaid oleks rõõmuks oma vanemaile. Ta pöördus lõpetajate poole, öeldes et neile avanevad võimalused oma õpinguid jätkata eesti täienduskümnaasiumis.

Ta vaatles möödunud kooliaastat, märkides et see ei olnud häireteta. Ta lisas, et see pole mõeldud eteheitena, kuid ei saa sellest vaikida.

Meie ühiskonnas ei jätku sünnipäevapidudele nädalalõpust, vaid neid peetakse ka reedeti, mis sageli segab koolitööd.

Puudutades koolitööd ta märkis, et eesti keele tase on nõrgenenud, sellepärast tuleb leida uusi sihte ja teid olukorra parandamiseks. Tuleb teha kavas täpsustamisi, mida on juba õpetajaskonnas arutatud. Eeloleval õppeaastal võib selles suunas olla uuendusi. Kool ei tohi kivineda, vaid peab uute ideedega arenema. Eesti kool on teinud oma parima eesti laste kasvatamiseks.

Aktusekõne pidas 1978. aastal eesti keskkooli lõpetanud Martin Toomes, kes tänavu lõpetas Ryersoni Polütehnilise Instituudi arhitektuuri alal, kuulub korp! Rotaliasse ja Lembitu nuiameeste hulka.

Ta käsitles üheksa aasta jooksul õpitu tähtsust, mis kokku moodustavad eesti kultuuri, mis meid seob.

(Avaldame selle sisuka kõne lähemas numbris. Toim.)

Keskkooli koor laulis laulupeo õpilaskooride juhataja G. Iltali juhatusel ja keskkooli lauluõpetaja Liina Teose klaverisaatel „Sääl on mu Eesti", „Kodumaa tammed" ja „Meie koome kangast".

Järgnes tunnistuste jagamine. Koolijuhataja E. Marten andis kätte lõputunnistuse, Soomepoiste Klubi kingitusena E. Uustalu „For Freedom Only" ja Eesti Rahvuslaste Kogu mapi „Tuli tuha all" (viimane kümnele paremale lõpetajale). H. Ründva asetas igale sõrme hõbedase kooli sõrmuse, mis oli T. E. Ühispanga kingitus.

Kooli lõpetasid Lisa Abe (kiitusega), Tarvo Eistrat, Eric Holmberg, Ruth Küng, Kristi Laansoo, Lisa Lambur (kiit.) Julia Lindau, Rein Lomax, Vivienne Medri, Martin Mällo, Peter Mällo, Paul Pint (kiit.), Ingrid Silm (kiit.), Tarmo Soots (kiit.), Hillar Sõrra (kiit.), Ülle Träss, Erik Türk ja Eerik Valter (kiit.).

Lõpetajate nimel kõneles Ingrid Silm, öeldes et kolm aastat on kaunis pikk aeg noore elus, kuid see on jätnud mälestusi.

Ollakse palju õppinud, kuid tähtsam kui eesti keele grammatika on, et keskkool on andnud suure osa eesti meelest ja vaimust.

Seda on õpetanud meile õpetajad. Ta avaldas tänu vanemaile võimaluse eest eesti koolis õppida, leides et see on neid kasvatanud paremaiks inimesteks. Lõpuks ta avaldas lootust, et sõprused, mis algasid eesti koolis ka elus jätkuksid, samuti kui mälestused eesti koolist jäävad terveks eluajaks.

Koolikomitee esimees H. Lupp märkis, et eesti algkooli, keskkooli ja gümnaasiumi sümboolselt ühendava lipu kinkis õppeasutusele koolide komitee.

Kuigi aktusega lõpeb ametlikult õppeaasta, on õpilastele jäänud kohustusi ESTO-84 ajal, kus kogu õppeasutus ja koolide õpilaskond võtavad osa oma uue lipu all pidulikust rongkäigust 12. juulil ja laulupeo noortekoori esinemisest 14. juulil.

Need kaks üritust haaravad igat kooli õpilast. Vahepeal on ettenähtud paar harjutust. Ka viiakse õpilaste ja õpetajate poolt läbi teatrietendus „Kullaketrajad".

H. Lupp ütles, et meie ühiskonna tänu kuulub lastevanemaile, samuti ka õpetajaskonnale, kes kutsuti ette ja noored andsid neile lilli ja kingitusi. Õpetajaid ette kutsudes märkis H. Lupp, et koolijuhatajal E. Martenil on just sünnipäev, mispuhul anti lilli.

Kooli endise, surma läbi lahkunud rahvatantsuõpeaja Hugo Valteri mälestusfond oli järjekordselt otsustanud välja anda $20.00 ühele kiitusega lõpetajale,

kes on näidanud erilist huvi rahvatantsu alal; õppenõukogu otsusel osutus saajaks Eerik Valter.

Aktusekõnelejale M. Toomesele anti tänutäheks H. Kompuse „Kustutamata nälg . . ."

XVIII lennu lõpetajate preemiafondi tegid 1984. a. kevadel annetusi T. E. Ühispank, EKN, T. E. Selts, korp! Vironia, E. Korporatsioonide Liit, korp! Fraternitas Estica, korp! Rotalia, EÜS ja E. Rahvuslaste Kogu Kanadas. T. E. Ühispanga preemiaümbrikud andis president V. Noolandi Ingrid Silmale ja Lisa Abele, EKN ümbrikud said Hillar Sõrra ja Tarmo Soots, T. E. Seltsi esinaine Anne Tüll andis ümbrikud Lisa Lamburile ja Erik Valterile, korp! Vironia ümbrikud Paul Pintile ja Ülle Trässile, E. Korporatsioonide Liidu preemiad Julia Lindaule ja Ruth Küngile, korp! Frat. Estica preemiad andis J. Pahapill Tarvo Eistratile ja Kristi Laansoole, korp! Rotalia esimees T. Hanslepp andis preemiad Eric Holmbergile ja Rein Lomaxile, EÜS preemiad said Vivienne Medri ja Martin Mällo ja E. Rahvuslaste Kogu Kanadas preemiad andis üle Ü. Jürimaa, saajaiks olid Peter Mällo ja Erik Türk.

Eesti kooli tähtsusest eesti noortele, luges ta ette katke ühe õpilase kirjandist,

kes hindas väga kõrgelt tööd eesti täienduskeskkoolis.

Lõpuks ta tänas kõiki aktusele kaasaaitajaid, misjärel aktus lõpetati Eesti hümniga.

Aktusele järgnes koosviibimine, millest ka paljud vanemad osa võtsid.

★

Keskkooli õpilaste arv 1983/84 oli 49. Tänavuste lõpetajatega kokku on keskkooli kursuse lõpetanud 425 õpilast. Õppejõudude arv koos abiõppejõududega oli 7, kes õpetasid viies klassis.

Eesti Täienduskooli 18. lennu lõpetajad. Esimeses reas vasakult alt: Lisa Abe, Tarvo Eistrat, Erik Holmberg, Ruth Küng, Kristi Laansoo. Lisa Lambur; teine rida: Juulia Lindau, Rein Lomax, Vivienne Medri, Martin Mällo, Peter Mällo, Paul Pint; kolmas rida Ingrid Silm, Tarmo Soots, Hillar Sõrra, Ülle Träss, Erik Türk ja Erik Valter.
Foto: O. Haamer

Iraagi—Iraani sõda laieneb õlilaevadele

MANANA — Iraani lennukid tulistasid Saudi Araabia õlilaeva möödunud nädalal, mis oli viiendaks rünnakuks õlitanklaevade vastu pärast 2. aprilli ja ähvardab Pärsia lahe õlitransporti ning tõstis üles selles piirkonnas liikuvate laevade kindlustussummad.

Kolm Saudi Araabia tanklaeva ja kaks Kuveiti laeva on saanud vigastada rakettide läbi Pärsia lahes. Esimesed kaks saudi laeva pommitati Iraagi lennukite poolt. Kuveit süüdistas, et Iraan oli pommitanud nende laeva.

Viit lennukit, mis tabasid 212.000-tonnilist Saudi Araabias registreeritud õlitanklaeva „Yanbu Pride" Saudi Araabia territoriaalvetes, ei suudetud esialgul identifitseerida,

aga USA salaluure allikaist on kuuldud, et pommituse teostasid Iraani lennukid.

USA on korduvalt öelnud, et nad on otsustanud pidada Hormuzi väina laevadele liiklemiseks avatuna, mille kaudu läheb välja 20% mittekommunistlike riikide õlivajadusest. Mitmed USA sõjalaevad usutakse olevat lahe läheduses. Sellepärast uus pommitamine põhjustas USA välisministeeriumis uut muret, et rünnakud laevadele võivad kiskuda ka teisi riike sõtta Iraani ja Iraagi vahele.

Ka lahe piirkonnas on vahejuhtumid levitanud kartust, et Iraan püüab laiendada oma sõjategevust.

Iraak aga kannatab rohkem, kuna tal pole võimalik oma õli saata läbi lahe reidi ja vajab hädasti sõjapidamiseks raha,

ning on püüdnud takistada ka Iraani suhteliselt vaba laevaliiklust.

Kuigi lahe ümbruse riigid on jäänud ametlikult neutraalseks Iraani—Iraagi vahelises sõjas, nad räägivad siiski solidaarsusest Iraagiga Iraani vastu. Nii Saudi Araabia, kui ka Kuveit on kuuldavasti pumbanud üle 35 miljardi dollari Iraagi sõjategevusse.

Kuigi USA on korduvalt öelnud, et nad hoiavad õlitranspordi Pärsia lahes käigus, eitas presidendiabi Bush, et USA tegelikult konflikti sekkuks, küll võivat ta Saudi Araabiat toetada, ja siis kui teda sealsete riikide poolt abiks kutsutakse, kuid need polevat otsesed võitlusülesanded.

Nii võivat USA anda saatelaevu konvoidele, aidata puhastada väina miinidest

ja anda õhukatet lahe põhjaosale maapinnal asuvaist baasidest opereerivate lennukitega.

Iraak on suurendanud oma õhurünnakuid Iraani laevateede vastu, mis olevat vähendanud 55% tema vaenlase, Iraani õliekspordist. Iraak tegi selle teate pärast ühe uue laeva põhja laskmist, mis oli teel Iraani teraselastiga. Iraak on saanud 66 miljardit dollarit abi ja laenusid teistelt maadelt pärast konflikti algust. Iraan on finantseerinud oma sõda peaaegu ainuüksi oma õliekspordist saadavate rahadega.

Sõjategevus transpordi vastu oli mõju avaldanud ka õliturul. Venetsueela energiaminister Arturo Hernandez Grisanti ütles,

et nende riik tõstab toorõli hinda keskmiselt 63 centi vaadilt.

Samuti on õlihinda tõstnud ka Inglise ja Norra õliprodutseerijad.

Õlirikka Pärsia lahe piirkonna riigid on pannud oma sõjajõud alarmiseisundisse vältimaks uusi atakke nende õlitanklaevade vastu. Nii Kuveit kui ka Saudi-Araabia on saatnud väatluslennukeid üle õlitanklaevade liikumisteede Iraagi-Iraani sõjatsoonist lõunas.

USA valitsuse teatel on Saudi Araabia kaalutlenud oma õhujõudude kasutamist Iraani sõjalennukite ründamiseks,

kui Saudi-Araabia laevad sattunuks Iraani rünnaku alla Saudi Araabia ranniku läheduses.

Iraani toetavad ainsaina Süüria ja Liibüa, kes keeldusid Tunisis peetud araabia riikide konverentsil Iraani hukka mõistmast. Iraani president Ali Khameinei hoiatas USA-d ja Prantsusmaad mitte vahele sekkuda mõne tanklaeva kaitsmisega.

Süüria-meelne uueks Liibanoni peaministriks

BEIRUT — Liibanoni president Amin Gemayel on nimetanud Sunni Rashid Karami uueks peaministriks ja andnud talle korralduse uue rahvusliku valitsuse moodustamiseks, mis viiks Liibanoni välja üheksa-aastasest kodusõjast. Karami esimene üleskutse liibanonlastele oli, et nad paneksid kõrvale oma relvad, mataksid oma viha ja usulised vastuolud. 62-aastane Karami on süüria-meelne poliitik, kes on olnud üheksa korda varem samal kohal.

ESTO'84 TORONTO 150

AVATSEREMOONIA JA ESTORAMA

ONTARIO PLACE, PÜHAPÄEVAL, 8. JUULIL.

Avatseremoonia kell 13.00—14.00

Pääsmed: $4.25 (12 a. ja nooremad koos vanematega — prii) piletite eelmüük Esto büroos. Ontario pensionärid, tõendi esitamisel — prii.

Pidustused kestavad terve päeva, kell 10.00—23.00

Kirevad eeskavad. Nukuteater. Film „Estonians for the Record". Tants jne.

VÕTKE KAASA OMA KANADA SÕBER!

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

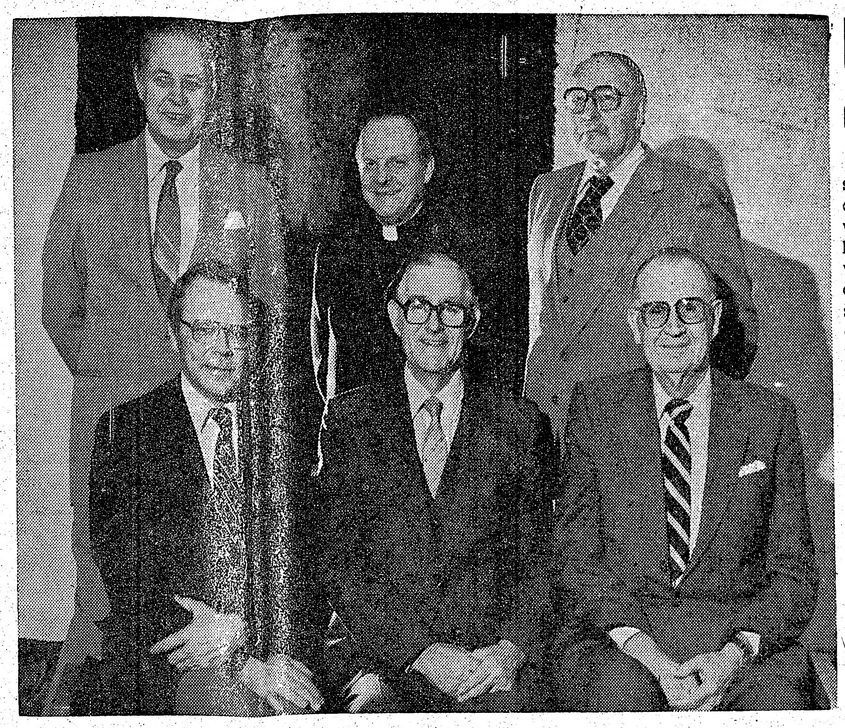

Eesti Sihtkapital Kanadas äsja tagasi valitud juhatus. Istuvad vasakult abiesimees Kaius Meipoom, esimees Hans Lupp, juhatusliige Villem Noolandi, seisavad laekur Henn Mäeste, juhatusliige Andres Taul ja sekretär Harald Teder. Foto: Lembitu Ristsoo

Kommentaar

Kas ollakse valmis?

Väga lähedale on jõudnud suvise suurpidustuse ESTO-84 ürituste nädal. Nüüd peaks olema kõik juba valmis, kõik küsimused selgunud, kõik probleemid lahendatud, järel vaid viimistlemine ja lihvimine, et esitatav tõesti esmajärgulisele tasemele viia. ESTO-pidustused on olnud seni tõusva tendentsiga ürituste kvaliteedi, arvu ja osavõtjate poolest. Kas me oleme valmis sama suunda pidama?

Kaugemal asuvad, aga ka Toronto eestlased on sageli kurtnud informatsiooni puudust ja ürituste korraldajaile ettekirjutatud ranget korda, et vaid peakomitee kaudu võib oma informatsioonivajadusi lahendada. Viimastel nädalatel on see nõue mõneti lõtvunud, kuna peakomitee informatsioon on liiga napp üritustele peale aja, koha ja hinna ka muu iseloomustavama lisamiseks. Mõnel alal pole aga informatsioon peakomiteest kaugemale jõudnud. Nii kurtis filateelia toimkond, et nad saatsid juba jaanuaris oma näituse informatsiooni peakomiteele ja sinna see on seni jäänud, mistõttu nüüd ei tea keegi, mis seal näitusel üldse esitatakse.

Suurem kontakt eestlaskonnaga, kui üritustele osavõtuga kaasaaitajaile, võiks nende suurpidustuste vaimsuse viia rahvahulkadesse ja veel kahtlejad panna mõtlema Torontosse tulekule.

Ikka on veel neid üritusi, millest peale pealkirja pole sõnagi lausutud. Kuigi Roy Thomson Hallis ette nähtud solistide kontsert on läbi müüdud, pole ikka veel teada, kes seal esinevad (peale „Estonia" koori) ja mis seal on kavas. Mis selle kontserdi läbi müüs, kas uhke saal?

Kuid siin on muidki üritusi, millel on uhke nimi, aga väga vähe räägitud. Üks neist on see „kurikuulus" globaalne näitus, mis Eesti Majja ei mahtunud. Millal seda tutvustama hakatakse, või peetakse seda asjatuks, kuna inimesed võivad tulla nagunii külastama?

Millal saab selline suuriüritus valmis? Kas siis kui kõik on külaliste vastuvõtmiseks korras, või siis kui külalised on kohal ja nelle enestele antakse avastamisrõõmu mõnede ürituste leidmisel.

Suurem avameelsus oleks nagu suurem usaldus mitmelt poolt tulijate vastu, tehes neid kaasosalisteks rahvuslikku tuld süütava ja soojendava sündmuse puhul. Viimane ju ongi selle eesmärk.

H.

Uue juhi otsingul

Kanada poliitilise süsteemi arvustajad nurisevad, et liberaalide partei juhi valimise pikk protseduur ja valimiskampaania häirib märgatavalt valitsuse tegevust, kuna kuus Trudeau valitsuse ministrit kandideerivad parteijuhi kohale ning on Ottawast kuude kaupa eemal, sõites valimispropaganda huvides mööda maad ringi. Ning mõned küünikud lähevad isegi nii kaugele, et nad soovitavad ministrikohad hoopis-tükis ära kaotada — riigielu jookseb ka ilma ministriteta omasoodu edasi ja keegi ei tunne nähtavasti pealinnast eemal olevate meeste järele erilist puudust.

Nii see on — liberaalide partei juhi kohale kandideerivate poliitikute valimiskampaania on jõudnud oma haripunktile, kuna uue juhi valimise konverents juunis on käegakatsutavas kauguses. Ja mida lähemale jõuab saatuslik päev, seda suuremaid jõupingutusi oma isiku ja oma tulevase poliitika tutvustamiseks peavad tegema seitse juhi kohale pürgivat kandidaati, kellest ainult üks — John Turner — ei kuulu Trudeau praeguse valitsuse koosseisu. Kuid ka „outsider" Turner ei ole võõras Ottawas, kuna ta oli varem prominentne poliitik ja mitmel korral liberaalide valitsuse koosseisus, viimati finantsministri vastutaval kohal.

On arusaadav, et Kanada praegused majanduslikud raskused, suur tööpuudus ja tumedad tulevikuväljavaated praegusest ummikust ja pimedast tunnelist valguse kätte pääsemiseks vajutavad oma märgatava pitsati ka valimiskampaaniale. Kõik kandidaadid panevad oma kõnedes pearõhu majanduslike küsimuste korraldamisele ja uute ideede rakendamisele, katsudes peaminister Trudeau ja enda vahele luua teatud distantsi, millega loodetakse vabaneda sellest süükoormast, mis on aatate jooksul kuhjunud Trudeau ja tema administratsiooni õlgadele. Loomulikult ei ole sellised selgesse vette mamööverdamise katsed lihtsad ja kerged, kuna kõik ministrid on suuremal või vähemal määral seotud Trudeau valitsuse majanduspoliitikaga.

Palavlikult kiire valimiskampaania tempo on toonud kandidaatide poliitilise tugevuse määritlemisel juba teatud selguse: kaheks tugevamaks kandidaadiks on endine finantsminister John Turner ja praegune energiaminister prantsuse päritoluga Jean Chretien, kuna nende kiilvees liiguvad võrdlemisi kaugele mahajäänult töölerakendamise- ja immigratsiooniminister John Roberts, õigusminister Mark MacGuigan, majandusliku arengu minister Don Johnston, põhjaalade minister John Munro ja põllutööminister Eugene Whelan. Seniste Gallupi ringküsitluste põhjal püsib esikohal John Turner, kellele järgneb tunduva vahemaaga Jean Chretien, kes kindlustab endale hääli peamiselt oma rahvaliku esinemise ja siira otsekohesusega.

Mida on siis nendel uue juhi kohale tunglevatel meestel Kanadale ja kanada rahvale oma seniste kõnede põhjal pakkuda? Mitte palju. Seni ei ole piltlikult üteldes õieti midagi sõelale jäänud, mis kuulutaks uue juhi töölehakkamisega uue ajastu algust Kanadas. Kahest esirinnas rühkivast kandidaadist on Turner Kanada majanduslikesse probleemidesse suhtumisel konservatiivsem ja ärimehelikum, lubades Kanada 30-miljardi dollari suuruse defitsiidi viia 15-miljardi dollarile ning tõotades eriti uute töökohtade loomist Kanada noorusele. Turner apelleerib ilmselt ka provintside separatistlikele tendentsidele lubades provintsidele rohkem omaalgatust ja iseseisvust. Chretien seevastu asub põhiliselt senisel Trudeau poliitilisel liinil, rõhutades tugeva keskvalitsuse vajadust ja praeguse suure puudujäägiga töötava majanduspoliitika jätkamist.

Mõlemad kandidaadid liiguvad oma ideede esitamisel siiski võrdlemisi õhukesel pinnal ja libisevad mööda detailidest ja üksikasjadest, mistõttu nende lubadused jäävad kuidagi õhku rippuma ning ei vihja Kanada probleemidele lahenduse leidmisele. Huvitaval kombel puudutavad kandidaadid väga pinnapealselt välispoliitilisi küsimusi ja nende populaarsemaks ratsuks selles sektoris on rutiinipärane maailmarahu säilitamise vajaduse rõhutamine. Välispoliitilisel alal on oma seisukohtade esitamisel võibolla kõige kaugemale läinud Don Johnston, kes paaril korral on rõhutatult allakriipsutanud, et tema välispoliitiliseks kreedoks on N. Liiduga lähedase koostöö loomine. Millistel kaalutlustel Johnston sellist lähenemist Moskvale propageerib, ei ole tema kõnedest ja sõnavõttudest kahjuks selgunud.

Praeguste väljavaadete juures tundub, et kui valimiskampaania kestel ja liberaalide uue parteijuhi valimise konverentsil üllatusi ei juhtu, siis on liberaalide uueks juhiks partei tsentrumist paremal tiival laveeriv John Turner, kes viib liberaalid ka eeloleval sügisel toimuvatel parlamendivalimistel valimislahingusse. Kanada järgmiseks peaministriks oleks seega kas John Turner või konservatiivide juht Brian Mulroney ja praegu ei ole kumbki neist suutnud sellisel määral riigimehelikke võimeid näidata, et suurem osa kanada valijaskonnast annaks ühele või teisele neist oma kindla ja ülekaaluka toetuse. Igatahes Gallupi ringküsitlus näitab, et valijaskonna poolehoid mõlemale mehele on enam-vähem võrdne.

Mulroney või Turner — ükskõik kumb neist võimule tuleb — peab alustama Kanada majanduse ülesehitamist peaaegu algpunktist ja uutele alustele rajades. Suur tööpuudus, kõrged intressimäärad, Kanada tohutud riigivõlad ja 30-miljardi dollarile ulatuv defitsiit eelarves nõuavad uute eluliste, praegustele majanduslikkudele olukordadele vastavate ja tehnoloogilise ajastu erinõuetele vastavate abinõude rakendamist ning riigi kergekäeliste väljaminekute piiramist. Liberaalide senine juhtkond ja valitsus ei olnud selleks võimelised. Loodame, et järgmised üldvalimised toovad parlamenti ja valitsusse uusi inimesi ja uusi ideid, mis aitavad Kanadat välja viia praegusest umbtänavast.

K. A.

Rahvus(rahva)teadus

Sissejuhatuseks prof. Karl Aun defineeris rahvuse mõistet, mis esialgselt näib olevat lihtne, aga kes neid küsimusi on uurinud, on lõpuks segadusse läinud — mis on rahvas, kes kuulub rahvusse?

Tavaliselt võetakse aksioomina oma keelt. Ei ole ühtegi keelt, peale esperanto, mis pole sündinud ühe rahvakollektiivi poolt. Kõigil rahvail pole oma keelt, kuid õnnelikud on need, kel see on. Inglise keelt kasutatakse Inglismaal, Ameerika Ühendriikides, Kanadas ja mujal. Shveitsis on kolm keelt, aga ükski pole nende oma keel. Iiri rahvas on kaotanud keele. Shotlaste kuulus poeet Burns ütles shotlastele, et nad müüsid oma keele kulla eest maha. Ka juutide tunnuseks pole nende keel, kuigi on olemas juudi ja heebrea keeled. Keel on olulisemaid momente, kuid mitte ainus ja see on viinud paljud uurijad segadusse.

Parima rahvuse definitsiooni andis prantslane sada aastat tagasi,

öeldes et rahvas on vaim, hing, kuhu kuulud. Ka Eesti autonoomia seaduses oli isikul oma äranägemisel võimalus määrata kodakondsust.

Nii tuleks rahvusteadust lugeda hingeteaduseks, vaimuteaduseks. See väljendub keeles, kirjanduses, oma päritolu bioloogilises ja vaimses omapäras, aga ka arheoloogias, antropoloogias, mütoloogias, folklooris, ajaloos, kõigis, mis rahva hingesse on sügavalt sisse põimunud.

Aga ka sümbolid nagu sini-must-valge, ajaloolised võidud (Ümera) ja kaotused. Isegi käsitöö ja erinevad psühholoogiad. Tegelikult on definitsioon interdistsiplinaar-eriteaduslik, mitmeteaduslikud alad, kus tuleb rõhutada just interdistsiplinaarsust. Kuid rahvusteadus on rahvusvaheline, ka teised teadlased võivad seda uurida.

Rahvateadus on ajalooliselt võrdlemisi uus, välja kasvanud Euroopa kolmest suurest liikumisest, renessansi, reformatsiooni ja revolutsiooni mõjutusel.

Eriti suure koha leidis see sakslaste hulgas.

Viinis ja Hamburgis on praegugi suurimad rahvusteaduslikud muuseumid. Mujalt on inimesed läinud seda Euroopasse õppima, küsides miks see ilmneb just Saksamaal ja mujal Lääne-Euroopas.

Eesti osas polnud kuhugi vaja minna õppima, sest Balti alad olid kuulunud saksa kultuuri piirkonda. Tartu ülikool oli baas, millest algas estofiilide tegevus, kes hakkasid eesti rahva vastu nendel kaalutlustel huvi tundma, ka eesti keele vastu (Herder). Estofiilid panid aluse eesti rahvusteadusele, mille eestlased ise võtsid üle. Esimene neist oli K. J. Peterson, kes suri liiga vara, kuid kellelt on uurimused eesti ja soome mütoloogiast. Järgnesid Faehlman, Kreutzwald oma „Kalevipojaga", vanavara ja rahvaluule kogumine. Tekkisid eestlaste eneste uurimused eesti rahvast ja loodi Eesti Rahva Muuseum, mis tänavu saab 75-aastaseks. Kuigi Raadi loss hävis, on kogud säilinud praeguse nimega Eesti Etnograafilises Muuseumis, mis asuvad praegu väga kitsastes oludes. Praegu on seal üks miljon eset, 400000 fotot, helilindistuste kogu jm.

Eesti isesisvuse ajal võtfis eesti rahvusteadus euroopaliku suuna. See oli õitseaeg. Arheoloogia (Moora), etnograafia (Ränk), antropoloogia (Aul), keel, kirjandus, muusika, arhitektuur arenesid väga edukalt. Sõda pani töö seisma. Kuid see polnud lõpp.

Paljud teadlased sattusid välismaale — siin on valminud Saareste, Mägiste ja Saagpaku suured sõnaraamatud.

II maailmasõjas löödi eesti rahvas kaheks, üks kümnendik on väljas. Peab ütlema, et rahvusteadus on Eestis uuesti jälle esirinda tõusnud. Ka väljaspool kodumaad. Vanad sidemed on elustunud soomlastega ja Saksamaal asuvate baltisakslastega. Meil on teadlasi USA-s, Indiana ülikoolis, meil on eesti arhiive, teaduslikke seltse, ühinguid, instituute jne. Teatavad õppetoolid (V. Uibopuu Lundis, Raag Uppsalas), AABS'i konverentsid jm. Stokholmis on Balti Instituut. Kokkuvõttes on üht-teist rohkem kui varem.

K. Aun nimetas L. Meri teooriat, kes põhjendab uurimusi valgete hõberahade leidude raja põhjal, Kaali katastroofist, mis on jätnud jäljed Homerosest Islandi saagadeni.

Kodumaal on kasulikku tööd tehtud, kuid terasid tuleb eraldada kõlgastest.

Rahvusteadused on rahvusvahelised. On oluline, et eesti rahvateadust ka väljaspoole tutvustatakse, kuid just sellega pole kaugele jõutud. Ikka küsitakse: Eestlased? Eesti keel? Kas see on lähedane vene keelele? K. Aun ütles, et ta on vastanud, et inglise ja vene keel on lähedased, mitte eesti ja vene.

Kuid rohkem on vaja, et eesti rahvusteadused oleksid väljaspool Eestit tugevad ja tugevdatud. Kuidas saaks seda teha? Tuleb omaenese juhtkonna uuendaja olla.

Oma õppetool ei ole kooliks, aga see võib eesti koolidele õpetajaid ettevalmistada. Nagu kõiki, kes tahavad uuendada oma teadmisi eesti rahvusteaduse aladel.

On hädasti vaja institutsiooni, mis puhastaks välja praegu Eestis tehtavast rahvusteadusest kõlkaid. Ka on vaja asukohamaal eesti rahvusteadust uurida, nagu oli siin lugu Kanada akadeemikuga, kellest ei teatud ta eestlasest päritolu, samuti Kanada põhjaalade uurijast eestlasest August Maasikast.

Meile on õppetooli vaja. Miks just Torontosse?

Siin on Tartu College, Akadeemiline Kodu, Torontot on nimetatud väliseestlaste pealinnaks oma tiheda eestlaste keskendatusega.

Rahvast ilma tema rahvusteaduseta ei tea keegi, ka mitte see rahvas ise ei tea enesest midagi, lõpetas prof. Karl Aun.

Seedrioru Suveharjapidustus on ESTO-84 üritus

Vastuseks Anne-Mai Kaunismaa avalikule kirjale Esto-84 peakomiteele, ära toodud 5. aprilli „Vaba Eestlases", tuleb nimetada, et Seedrioru selle aasta Suveharja pidustused on Esto juhatuse poolt kinnitatud Esto ürituseks, ning Seedrioru juhatus maksab toetuseks Esto peakomiteele vastava protsendi nende pidustuste sissetulekust. Kõik nagu ettenähtud peakomitee poolt.

On pisut võõrastav selline arusaamine pr. Kaunismaa poolt, kuna osa sellest protsendist on otsustatud peakomitee juhatuse poolt anda skautide-gaidide laagri toetuseks! On samuti arusaamata märge, nagu oleks laagri juhtkond lühendanud programmi ühe päeva võrra, sest vastaval koosolekul Seedrioru juhatuse ja Esto peakomitee esindajatega, laagri juhtkond kategooriliselt keeldus tegemast kompromissi, teha lõkkeõhtu reedel, vaid jäi püsima laupäeva õhtule. Sellega tekitades raskusi nii Eesti Päevade juhatusele kui ka Seedriorule, sest paljud noored tahavad osa võtta ka Seedrioru Suveharja pidustustest. Seedrioru on ju eesti laste suvekodu ja sellisena registreeritud ametiasutuste juures. Sealt on ka tuhandeid meie lapsi läbi käinud, see on eesti kodu, mis on aastate jooksul meie noortele armsaks saanud. Seedrioru on üks meie rahva kultuuri häll, kus on tehtud rohkem rahvuslikku tööd kui nii mõneski teises asutises. Seedrioru juhatus hindab kõrgelt skautlikku tööd, sama peaks osaks saama ka tööle, mida teeb Seedrioru.

Sellega pole õige väide, nagu tõstaks Esto juhatus esile üritust, mis ei kuulu tema pädevusse, vaid täidab kokkulepet. Võttes osa Seedrioru pidustustest, ei jää meie noored ilma ühest suuriürituset, vaid kogevad üht traditsiooniliseks saanud eestlaste rahvuslikku suurpidustuse saavutust.

A. Jurs

ESTO'84 TORONTO 150

Uued ESTO-84 üritused

Varem väljakuulutatud üritustele ESTO-84 programmis on lisatud:

Pühapäeval, 8. juulil:

EÜS kokkutulek kell 17.00 Ontario Place „Trillium" restoranis.

Esmaspäeval, 9. juulil:

H. Kubu Eragümnaasiumi — Tallinna Erakolledzhi kokkutulek „Whistler" restoranis kell 11.00.

H. Treffneri Gümnaasiumi kokkutulek kell 14.00—17.00 10 Ellis Gardenis, teatada Erik Liigand, tel. (416) 769-1623.

Ööklubi „Ankur" on avatud.

Teisipäeval, 10. juulil:

EÜS perekonnaõhtu kell 19.00 Casa Loma lossis.

(Järg lk. 8)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

26. ja 27. mail
dr. T. Kuutan, tel. 751-6141

2. ja 3. juunil
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

Kala- ja laske-sportlaste teateid

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Klubi liikmetevaheline laskevõistlus haavlipüssist korraldatakse laupäeval, 26. mail, algusega kell 10 hommikul Läti Jahiklubi „Berzaine" laskerajal. Võistlus toimub rändkarikale ja juhatuse poolt väljapandud auhindadele. Võistlusest osavõtjatel tuleb kaasa võtta oma laskemoon. Palume kõikide laskehuviliste osavõttu.

☆

Klubi 1984. a. kevadine kalapüügivõistlus korraldatakse laupäeval, 2. juunil Simcoe järve Cooks Bayl. Võistluseks koguneda kell 7.00 hommikul Milleri paadisadama parkimise platsil. Võistlus toimub rändkarikale ja klubi poolt väljapandud auhindadele. Lähemat informatsiooni võistluse korra kohta antakse kogunemise kohal.

☆

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Klubi on seaduslikult inkorporeeritud Ontario Provintsi ulatuses, alates 16. märtsist 1984. a.

Esimese juhatuse (Board of Directors) koosseisu kuuluvad 5. veebruaril 1984. a. peakoosolekul valitud juhatus: Helmuth Riko, Juhan Käis, Heldur Suurna, Edward Saar, Leida Laanemets, Mari Mae, Fromhold Aadli, Albert Lukk, Heino Viiding, Kandidaatideks H. Kask ja E. Tammisto. Revisjonikomisjon: Härm Kore, Karl Kaap, Harald Särg.

Liikmed, kes ei ole veel 1984. a. liikmemaksu tasunud, soovitame seda lähemas tulevikus teha. Liikmemaks on $18.00 aastas.

Juhatus

Makstakse raha immigrandist lahtisaamiseks

PARIIS — Prantsuse valitsus teatas, et nad on valmis maksma $3750 igale töötule immigrandile, kes soovib pöörduda oma kodumaale tagasi. Valitsus on pidanud nõu prantsuse firmadega ja Alzheeria, Tuneesia, Maroko, Senegali ja Maliga, kindlustamaks tagasipöördujaile võimalikult paremaid töötingimusi, kes on valinud raha. Prantsusmaal on 3,68 miljonit immigranti.

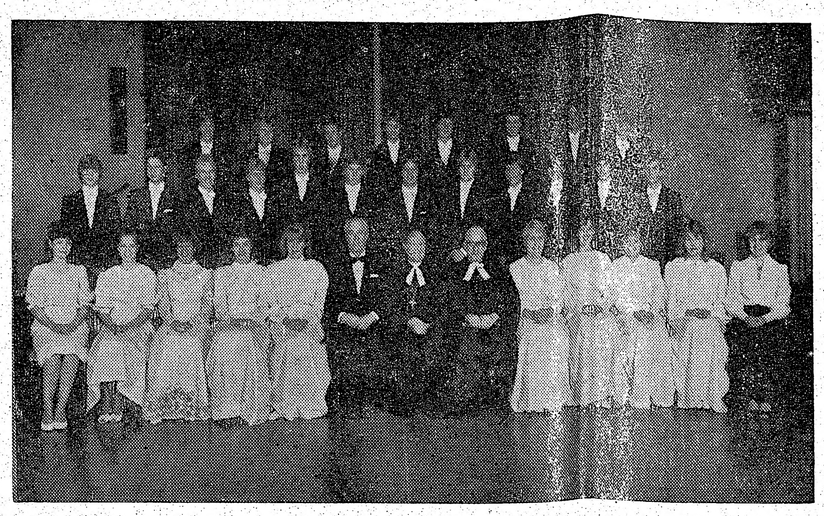

Peetri koguduse leeriõpilased 1983/84. Esimene rida vasakult Liisa Ann Stockley, Carla Alexandra Stockley, Christina Birgit Väli, Lee Metsalo, Ellen Heli Ruberg, dr. R. Toi, praost A. Taul, õp. E. Heinsoo, Mari-Ann Kängsepp, Kristina May Sermat, Siiri Ester Oder, Cindy Christine Sigus, koorijuht Margit Viina; teises reas David Ivor Kalm, Robert Mart Sermat, Mark Arthur Olup, Peter Jüri Sõrra, Ronald Heldur Liigsoo, Hillar Valter Sõrra, Erik Mark Tallmeister, Mark Steven Haarmaan, Thomas Allan Randmaa, Ronald Saarna, Allan Harold Kruuv, Andres Ilmar Kasekamp; kolmandas reas: Raimo Risto Karhunen, Glenn Preem, Peeter Eduard Sommer, Martin Sõmermaa, Mart Laagus, Erik Thomas Kalm, Peter Paul Kalm, Erik Paul Spirka.
Foto: Lembitu Ristsoo

Maailmalaager vaid nädalate kaugusel

Eesti ühiskond on suhtunud heatahtlikult toetusaktsioonidesse

Kell tiksub pidevalt lähemale eestlaste suurpidustustele Torontos. Aega loetakse nüüd kuude asemel nädalatega. Esimesena lähevad tulle eesti noored. Skautide ja gaidide maailmalaager „Eesti Lipp" algab Kotkajärvel laupäeval, 30. juunil, kestes 9 päeva, lõppedes pühapäeval, 8. juulil, päeval kui Torontos avatakse ESTO-84.

Maailmalaagri ametlik lõpetamine toimub laupäeval, 7. juulil. Päev on laagris külalispäevaks. Laager on avatud kõigile terve päev. Peale kaasmaalaste on oodata ka külalisi kanada ja teiste rahvuste skautlikest organisatsioonest. Gaidid ja skaudid korraldavad sel päeval laagris laulupeo. Õhtul on suurlõke, mis seekord toimub päevavalges kell 8 õhtul, et võimaldada maailmalaagri lõpetamise tseremoonia läbiviimist pärast lõket pealipuväljakul. Tavakohane laagri lõpuparaad pühapäeval jääb pidamata, kuna juba varahommikul lahkuvad poisid ja tüdrukud Kotkajärvelt, et rutata Torontos toimuvale ESTO-84 avamisele. Maha jääb juhtidest koosnev laagri likvideerimise meeskond (naiskond), kuna nii suurt üritust, nagu on seda maailmalaager ei saa lõpetada tunnipealt uste sulgemisega.

Maailmalaagri „Eesti Lipp" ettevalmistustööd toimuvad mitmel rindel. Juhtkond on telefonisides välismalevatega, kes saadavad oma esindusiiksused Kanadasse.

Mitmed probleemid vajavad kiiret lahendamist. Ülemeremaadelt saabuvatel skautidel-gaididel on väga piiratud võimalused kaasa tuua laagrivarustust. Seda tuleb muretseda Kanadas.

Isegi isiklik riietus võib tekitada raskusi, kuna laagris vajatakse vormi, hiljem linnas ESTOL viibides aastaajale kohast riietust, esinejatel rahvariideid. Kõigi isiklikku varustust tuleb hoolikalt hoida Kotkajärvel.

Välismaalt tulevad noored vajavad majutamisvõimalusi Torontos. Selle eest hoolitseb külalisosakond. Sama osakonna ülesandeks on ka lasteaia korraldamine Kotkajärvele. Lasteaeda võetakse vastu juhtide ja abiliste väikelapsi, kellede vanemad on seotud laagritöödega.

Vaatamata Kotkajärve laagrialade kohati linnastunud ilmele ei ole sinna kunagi saadud telefoni. See on olnud tingitud telefonikompanii poolt ülesseatud kitsendavatest nõuetest,

tehes alalise telefonisideme välismaailmaga kättesaamatult kalliks, kuigi telefoniliin asub ainult 2 km kaugusel suvilate piirkonnas ja kanada suvekodu juures.

Maailmalaagri julgeolekuosakond, laenutades moodsaid sidevahendeid, loob laagri ajaks telefoniühenduse Huntsville linnaga ja sealt kaudu avaliku telefonisüsteemiga. Sellega on garanteeritud laagrialadele kiire meditsiiniline ja tuleohu korral tuletõrje abi.

Tehniline osakond alustab nüüd korrapäraste talgutega igal nädalalõpul, et lõpetada möödunud suvel käikupandud Kotkajärve kordaseadmise programmi. Juunikuu viimaseks nädalaks ollakse valmis vastu võtma eesti keelt kõnelevat noorteväge mitmest riigist, kes õpivad, mängivad ja magavad ühises telklinnas poolteist nädalat.

Kotkajärvele saabub ka juba äraostetud traktor,

hõlbustades ehitusmaterjalide ja laagrivarustuse transporti sisetedel

ja vastava lisavarustuse abil lahendada igalpool rikkalikult kasvava võsa ning pika rohu kõrvaldamise probleemi.

Majandusosakond jatkab talvel alustatud korjandusaktsiooni maailmalaagri „Eesti Lipp" rahalise külje kindlustamiseks. Aktsioonisse on meie ühiskond suhtunud heatahtlikult ja pole kahtlust, et see lõpeb edukalt. Eesti noorema ja vanema generatsiooni süda tuksub eesti poisile ja tüdrukule.

M. Juhkam edasi ERF'i esimeheks

ERF'i edukas tegevusaasta 1983 uue esimehe juhtimisel

Eesti Rahvusfondi Esinduskogu pidas oma aastakoosoleku 25. märtsil Stokholmi Eesti Majas. Osavõtt oli rohkearvuline. Esimees M. Juhkam oma tervituses mainis ERF-i hoogsamaks muutunud tegevust, eriti kirjastamise osas, näidates osavõtjaile juba uue aasta tegevuskavas ilmunud ingliskeelset väljaannet: Sirje Sinilind'i poolt koostatud „Estonia in the Prison of Nations", 48 lk. Väljaanne kirjeldab praegusi olusid ja eriti venestamist N. Eestis.

Esimees puudutas ka välispoliitilist olukorda ja vajadust suuremate ressursside hankimiseks ERF-i tööks- ja tegevuseks, kui küsimused puudutavad Eestit või Baltikumi. Allakriipsutamist leidis ka uute liikmete värbamine, et muuta organisatsiooni tööd tõhusamaks ja majanduslikke võimalusi suuremaks.

Tegevuskava osas toimus suurem arutlus liikmemaksu suuruse üle, kuna Rootsi krooni langus mõjustab ka ERF-i tegevust. Sellepärast otsustati liikmemaksu alammäärad tõsta järgmiselt: täiskasvanud liikmed Rkr. 30:— ($5.00) ja alaealistele, õpilastele alla 20 a. Rkr. 10:— aastas.

Avaldati soovi, et ka praegused liikmed rahalanguse tõttu suurendaksid oma liikmemakse vastavalt oma võimalustele.

Tõdeti samaaegselt, et paljud ERF-i liikmed on oma liikmepanuseid suurendanud juba tugevasti üle otsustatud alammäära.

Tegevuskavas otsustati jätkata ingliskeelse ajakirja „Newsletter from behind the Iron Curtain" ja saksakeelse „Nachrichten aus dem Baltikum" väljaandmist ja soovitada seda tellida eestlastel, kuna need ajakirjad annavad edasi teateid aktuaalseist probleemidest Eestis ja Lätis.

Samuti otsustati kirjastada, vastavalt majanduslikele võimalustele,

rootsikeelne 32 lhk. broshüür üldise ajaloolise informatsiooniga tähtsamatest sündmustest Eesti ajaloos.

Nimetatud väljaanded on ülimalt tähtsad Rootsi ühiskonna mitmesugustele organisatsioonidele, asutustele ja noorusele.

Kodukorras tehti mõningaid redaktsioonilisi muudatusi ja täiendusi. Anti õigus ka ERF-i büroojuhatajale võtta osa sõnaõigusega nii juhatuse kui ka Esinduskogu koosolekust. Esimehe ettepanekul pidas koosolek soovitavaks, et iga Esinduskogu liige muretseks kolm uut liiget ERF-ile.

ERF-i esimeheks valiti tagasi ühel häälel senini toiminud Martin Juhkam, juhatuseliikmeteks Jaak Akker, Olaf Aule, Arvo Horm, Harri Härm, Ülo Ignats, Andres Käärik, Adelaida Lemberg, Mihkel Mathiesen, Bernhard Mäelo, Vello Mänd, Harald Nurk, Sulev Nurmiste, John Randmets, Arved Ruusa, Leena Schönberg, Aare Seemere ja Ilmar Vaher. Revisjonikomisjoni Enno Penno, Endel Rumma, Herman Somp ja Leonid Laid. Valimistoimkonda Arved Ruusa, Rein Tarmet ja Jakob Koit. Asjalik töökoosolek lõppes Eesti hümniga.

New Yorgi linnapea nimetas N. Liitu „koletisriigiks"

NEW YORK — New Yorgis võtsid demonstratsioonist osa 200.000, kellele linnapea Edward Koch kõneles N. Liidu juutide eest, rünnates N. Liitu kui „koletisriiki", mis sööb oma rahvast. Mitmed USA senaatorid süüdistasid N. Liitu antisemiitluses, kuna nad keelavad 400.000 juudil N. Liidust lahkuda, kus juutide üldarv on 2,5 miljonit.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Uued ESTO...

(Algus lk. 2)

Kolmapäeval, 11. juulil:

Ambergi laagri kokkutulek kell 10.00 Royal York'is.

Apostlik-Õigeusu jumalateenistus kell 11.00 Peetri kirikus.

Ene Rämmeldi luulepõimik kell 16.00 Innis College'is.

Neljapäeval, 12. juulil:

Eesti heliloomingu kontsert kell 15.00 Royal Conservatory of Music.

Reedel, 13. juulil:

„Kalurineiu" kolmas etendus kell 14.30.

Etnograafiline huviõhtu kell 22.00 Eesti Majas.

Tallinna I Tütarlaste Gümnaasiumi kokkutulek „Whistler" restoranis kell 11.00 (Registreerida Virve Gering).

Näitustele lisandub Eesti Kunstide Keskuse korraldusel „Eesti tekstiili näitus" (inglise keeles Estonian Fibre Art) 1.—31. juulini Scarborough Civic Centre'is.

„Eesti noorkunsti näitus" (eelkoolialistest alates) College Park'is. College Park on Yonge ja College tänavate nurgal asuva maja ällkorrusel olevad avarad näituseruumid, kuhu paigutatakse kõik Eesti Majas plaanitsetud näitused peale etnograafilise näituse.

Eesti kapital Rootsis maksuvabaks

Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse aastakoosolek

Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse esinduskogu aastakoosolekul, 14. aprillil selgus asjaajaja-direktor Alfred Ventseli aruandest, et eestlaste hoiused säästupanga arvetel ulatuvad nüüd üle 25 miljoni Rootsi krooni (ca 4 milj. dollarit), mis tähendab, et eelmise aastaga võrreldes on hoiused kasvanud 1,3 miljoni võrra.

A. Ventsel tuletas meelde, et Eesti Laenu-Hoiu Ühisus loodi aastal 1964 ja võib sellega käesoleval aastal märkida oma 20-aastast tegevust. Juubeliaastat otsustati esimehe ettepanekul tähistada suureulatusliku võistluskirjutamisega eesti noortele ja reserveeriti selle läbiviimiseks ja auhindadeks 25.000 Rkr. (ca $4000).

Koostöös eesti koolidega, täienduskoolidega, skautlike noortega ja teistega püütakse noori ergutada osalema aktsioonis „Kiri sõbrale".

Sõbrakirja vormis eesti keeles kirjutatud kirjad tulevad erizhüril poolt hindamisele ja auhindamisele.

Aktsiooni eesmärgiks, mis seni esimene paguluses toimunud sellelaadiline võistlus, on ergutada lapsi kirjutama ja lugema emakeeles.

Alfred Ventseli teade maksuvabaduse saavutamisest Sihtasutus Eesti Kapitalile tähendab seda, et sellesse makstud annetused ja pärandid ei lähe maksustamisele. Juba praegu on kapitali kogunenud ümmarguselt pool miljonit Rootsi krooni. Kapital saab nii tõhusalt aidata, et pärandid ei läheks Pärandusfondi.

Vahepeal toimunud esinduskogu valimistel tekkis sugupõlvede vahetus, kuna sisse valiti viis uut liiget.

Hoiuseomanike esindajate kõrval tuli põhikirjakohaselt täiendamisele ka esinduskogu „pangapoolne" osa,

kuhu valiti uue liikmena Hugo Mickelin.

Esinduskogu töökoosolekule järgnes ühine eine, kus üle maa kokku tulnud delegaadid said ühiselt mõtteid vahetada eesti elu päevaküsimustes.

EPL/K

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Uus kindral-kuberner Kanadas

OTTAWA — Kanada esimene nais-kindral-kuberner Jeanne Sauve vannutati pärast pikemat haigust ametisse suure pidulikkusega. 62-aastane endine parlamendi spiiker on 23-es Inglise kuningakoja esindaja Kanadas. Oma esimeses kõnes ta pöördus rahva poole rahvusliku terviklikkuse ja rahu hoidmiseks.

Araablasi värvatakse Iisraeli sõjaväkke

JERUUSALEMM — Iisrael on vaikselt hakanud araablasist kodanikke vastu võtma oma sõjaväeteenistusse, kui osa kampaaniast ühiskonna tervikuks muutmiseks. Kui muhameedlased ja kristlased soovivad olla Iisraeli sõjaväes vabatahtlikud, siis on valitsus valmis neid aktsepteerima, ütles peaminister Yitzhak Shamiri nõuandja Goor-Arieh. Varem nad liikati tagasi juigeolekulistel põhjustel. Nüüd vaadatakse sellele pehmemalt. Sellekohane muudatus olevat toimunud viimase paari kuu jooksul ja see poliitika on veel suures osas katselises staadiumis. Viimasel ajal on rohkesti muhameedlasi, araabia kristlasi ja beduiine avaldanud soovi astuda aktiivsesse sõjaväeteenistusse, keda on ka aktsepteeritud.

Armast

MIHKEL ERVART'i

sündinud 20. mail 1911
surnud 12. mail 1984

mälestavad vaikses leinas

SALME MÜRK
ALMA TÕNISSON
VIKY PUUSEPP
MARTA SPERBER

Lahkus igavesele rahule majandusteadlane

EGON PETER UUSTAL

sündinud 11. juunil 1901 Eestis
surnud 1. aprillil 1984 Londonis Inglismaal

mälestab

ÜLIÕPILASSELTS LIIVIKA

Kodumaal surma läbi lahkunud õemeest

JAKOB OTS'a

maetud 24. aprillil 1984 Hiiumaal

mälestab

HELMUTH

Lahkus igavesele rahule

MIHKEL ERVART

Mälestavad leinas

MAIE KABUR
VIIVI ja ERIC DOBROVICS

Meie armast venda ja onu

LEONARD HANSLEP'a

sündinud 13. juulil 1917 Hiiumaal
surnud 14. mail 1984 Nyköpingis

leinavad kurbuses

ÕED perekondadega

Mälestame armast sõpra

KALJU OJALA't

ja avaldame kaastunnet perele

SILVIA
ristitütar LINDA
TOIVO
REELI ja MART
VIRVE ja MATI

Armast

KALJU OJALA't

mälestavad kurbuses

HERTHA ja JULIUS TUULIK
ILSE PORK
VIVA MANKIN
ADO PARK

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

PÜHAPÄEVAKOOLI LÕPUJUMALATEENISTUS TÄEVAMINEMISPÜHAL, 27. mail kell 11 hommikul. Kohvilaud pärast jumalateenistust, kus esinevad pühapäevakooli õpilased.

Pühap., 3. juunil JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib õpetaja Edgar Heinsoo.

Pühap., 10. juunil SINI-MUST-VALGE 100. a. õnnistamise juubeli tähistamise JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Laulavad Candate Domino ja Lootus. Kaastegevad: aupeakonsul Ilmar Heinsoo, Eesti Üliõpilasseltsi esimees Ivar Nippak, mis ESTO'84 Kristi Lüdig, Rajaleidjad ja Lembitu Malev.

Piiblitund kell 10 homm.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kl. 9.30 hommikul. Samal ajal ingliskeelne pühapäevakool.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 27. mail kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS ja koguduse segakoori lipu õnnistamine.

Pühap., 3. juunil kell 11 homm. leerilaste õnnistamise JUMALATEENISTUS. Solist sopran Tamara Norheim.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühap., 27. mail kell 11 homm. JUMALATEENISTUS Ehatares. Laulavad Leesmendi noored.

Kell 2 p.l. kirikus pühapäevakool ja piiblikool täiskasvanuile. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Soome koguduse noortekoor laulab ja noored tunnistavad. Lühikõne: Allan Laur. (Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.

Kell 6 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Victor Goodman. Laulab naistrio.

Kolmap., 30. mail kell 7 õ. palveõhtu.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

582 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 23. mail kell 7.30 piibli- ja palvetund.

Pühap., 27. mail kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, teenivad Heino Sepp ja E. Saraoja. Laulab naisansambel.

KALJU OJALA't

sündinud 15. detsembril 1925

surnud 19. mail 1984

mälestab

PEREKOND

HEAD SÕPRA, ARMAST

KALJU OJALA't

leinavad kurbuses

MAI-LIIS ja VIKTOR VIRAK

Murray E. Newbigging Ltd.

Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Leinateateid

Stokholmis suri 8. veebruaril Florida Amos, sündinud 14. juulil 1905 Võrumaal.

Stokholmis suri 11. veebruaril Ludvig Warrik, sündinud 20. juunil 1899 Mustjalas.

Göteborgis suri 10. veebruaril Michail Lorents, sündinud 28. novembril 1905 Häädemeestel.

Göteborgis suri 8. veebruaril Vello Malve, sündinud 7. mail 1937 Eestis.

USA-s suri 5. veebruaril Kalju Raudsepp, sündinud 25. detsembril 1924 Võrumaal.

Kalifornias Long Beachis suri 2. veebruaril Tatjana Estam, sündinud 20. oktoobril 1894 Venemaal.

Eestis Rõngu-Alavarikul suri 14. jaanuaril Linda Kuus-Puskar, sündinud 25. märtsil 1910 Rõngu-Vanakubjal.

New Yorgis suri 5. veebruaril Veronika Luik, sündinud 6. novembril 1917 Tartus.

Austraalias Brisbane'is suri 4. veebruaril Karl Peikre, sündinud 26. novembril 1895 Rasinas.

Austraalias Ballaratis suri 5. veebruaril Albert Püttsepp, sündinud 14. juunil 1898 Tartus.

Stokholmis suri 4. veebruaril Oskar Tang, sündinud 26. veebruaril 1924 Kihelkonnal.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Neljapäeval, 24. mail kell 19.30 koguduse naisringi korraldusel referaatõhtu teemal „Kahtlustest usule", mag. Leida Lund. Muusikalisi ettekandeid, kohvilaud.

Pühapäeval, 27. mail kell 10.15 PÜHAPÄEVAKOOL täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 JUMALATEENISTUS, kõneleb H. Eller „Piibel ja palve", naistrio ja solist Ed. Mc Lean.

Kell 17.00 KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb Karl Karpa Jaapanist.

Armast sõpra

KALJU OJALA't

mälestavad kurbuses

ASTA ja ALEX KASEMAA

Hollandis tähistati EV aastapäeva

Eesti Vabariigi 66-nda aastapäeva tähistamine Hollandis toimus sel aastal 11. märtsil siinseile eestlasile traditsiooniks saanud Soome Meremeeste Kirikumajas, Rotterdamis. Kokkutulijaid oli hulgaliselt, ligidalt ja kaugelt.

Koosviibimine algas päevakohase suure ja ustava töö eest eestluse jumalateenistusega praost A. E. Aaviksaarelt Inglismaalt. Jutluse kestel mälestati langenuid, kes varisesid kodumaa kaitsel. Teenistust kaunistas sooloettekandega sopran Linda Pärtel Saksamaalt, keda saatis Edgar Pent akordionil. Armulaud oli kaetud ja jumalateenistus lõppes Eesti hümniga.

Aktuselise osa avasõna ütles Vilma Belinfante-Saidlo, tervitades kokkutulnuid, soliste ja kaugeid külalisi.

Aktusekõne pidas Väino Pärtel Saksamaalt, kelle sõnavõtus hõlmati lühidalt kõike, mis seoses Eesti Vabariigi sünniga ja edaspidise saatusega. Ta puudutas ka Eesti lipu saamislugu, kuna eeloleval suvel pühitseb meie sini-must-valge oma saja-aastast juubelipäeva. Vaikses leinaseisakus mälestati ka siin langenuid. Samaaegselt laulis Linda Pärtel Juhan Aaviku „Puhake paremad pojad . . ."

Kõnele järgnesid lauluettekanded Linda Pärtelilt Edgar Penti pillihelide saatel, vaheldudes deklamatsioonidega V. Belinfante-Saidlolt ja Marga Takkilt. V. Belinfante-Saidlolt kuulsime B. Kangro „Kojutulek" ja „Minu nägu", ning kuna luuletaja Raimond Kolk pühitses 8. veebruaril oma 60-ndat sünnipäeva, siis esitas Marga Takk temalt kaks luuletust. Eesti laul ja eesti luule ülendasid meeli ja soojendasid südameid.

Aktuse kestel austati senist Eesti Selts Hollandis esinaist Vilma Belinfante-Saidlot tema 30-aastase suure ja ustava töö eest eestluse heaks väikese kingituse üleandmisega Eesti Selts Hollandis juhatuse ja kogu Hollandi eestlaskonna nimel. Kingituse andis üle Elders-Lidke, Eesti Seltsi juhatuse liige. Tänu ja austus ei tulnud mitte üksi eestlasilt, vaid muuhulgas puudutas oma lühikeses sõnavõtus Josee Roode, hollandlanna, Vilma Belinfante-Saidlo suurt tahet ja indu kahe rahva, hollandlaste ja eestlaste teineteisele lähemale toomises, mõlema probleemidest arusaamiseks ja vastastikuseks mõistmiseks. Need püüdlused on olnud viljakad.

Lõppsõna ütles Eesti Selts Hollandis sekretär Eino Roode, kes avaldas tänu kõigile meie suurpäevast osavõtma tulnuile, eriti praost A. E. Aaviksaarele Inglismaalt, solistidele sopran Linda Pärtelile ja Edgar Pentile ning peokõnelejale Väino Pärtelile Saksamaalt. Peale selle veel kõigile, kes ükskõik mil viisil oma panusega koosviibimise kordaminekuks olid kaasa aidanud.

Järgnevas kohvilauas hubane koosistumine kestis hilise õhtupoolikuni.

Eino Roode

Teadaanne

Tapa Gümnaasiumi endised õpilased, kui olete huvitatud kokkutulekust ESTO-84 ajal, palun helistage: Inge Järvel (Jürgenson) tel. 225-4590, Senta MacDonald (Mesilane) tel. 444-0534.

Hellake Monika

„Eesti Päe
peatoimet
Juhan Kok

Möödunud nä
sist Torontosse
laskäiguks väli
ajalehe „Eesti
metaja Juhan K
se külaskäigu
vuda enam Tor
ga, eriti aga E
ettevalmistamist
võidud lugeda
tec väga napist
J. Kokla kül
asutusi ja ühisk
re", „Eesti Kod
gi seal olevate
ba Eestlast" ja
mestega kellelt
eelolevate sünd
mise käigu üle.

Hollandi e
100-aasta

7. märtsil
Waalres oma
va A. Takk-Ve
hollandi ajalehe
sünnipäevalapse
Keijzeri ja ta a
landi väiksearv
oli sündmus h
lar oli sõprade
panu keskuseks
A. Tark-Velo
vise juures ja
Karrer-Takki j
na vanim elanik
juubilar on õn
raskeid sõja-aas
genemist võib
kaunis ümbrus
sed tütred Ma
Saariste-Takk
Eindhovenis.

MÜÜA
ÕHUJ
(36.000 BT
Sobiv konto
ärisse. —

TÖÖVÕ
N
ESTO-84 VAJ
tatud abistama
täitke siin tood
ESTO-84 (abil

Noorte töö
noorte osa
nevalt abil
uksehoidja,
Nimi .....
Aadress: ..
.....
Olen huvit
Estorama
Võimlemis
Ööklubi *
* Noored

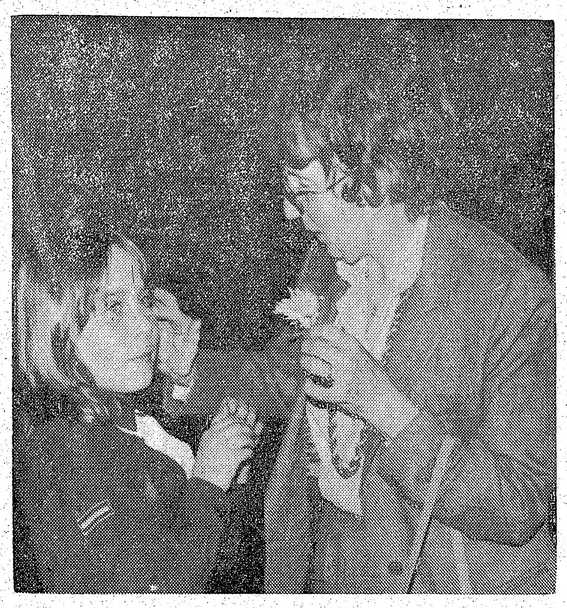

Hellake Monika Medri ulatab pr. Kivile emadepäeva puhul lilleõie.
Foto: Vaba Eestlane

„Eesti Päevalehe" peatoimetaja Juhan Kokla Torontos

Möödunud nädalal saabus Rootsist Torontosse nädalaajaseks külaskäiguks väliseestlaste suurima ajalehe „Eesti Päevaleht" peatoimetaja Juhan Kokla. ESTO-84 eelse külaskäigu eesmärgiks oli tutvuda enam Toronto eestlaste eluga, eriti aga ESTO-84 sündmuste ettevalmistamistega, kui seda on võidud lugeda ESTO-84 Peakomitee väga napist informatsioonist.

J. Kokla külastas Toronto eesti asutusi ja ühiskondi nagu „Ehatare", „Eesti Kodu", Eesti Maja kõigi seal olevate ettevõtetega, „Vaba Eestlast" ja puutus kokku inimestega kellelt sai informatsiooni eelolevate sündmuste ettevalmistamise käigu üle.

Hollandi eestlanna 100-aastane

7. märtsil tähistas Hollandis, Waalres oma 100-aastast sünnipäeva A. Takk-Veldemann. Kohalikus hollandi ajalehes ilmus sel puhul sünnipäevalapse foto koos linnapea Keijzeri ja ta abikaasa fotoga. Hollandi väiksearvulises eestlaskonnas oli sündmus harulduseks ja juubilar oli sõprade ja tuttavate tähelepanu keskuseks.

A. Tark-Veldemann on hea tervise juures ja elab oma tütre Hilde Karrer-Takki juures, olles selle linna vanim elanik. Ajaleht mainib, et juubilar on õnnelik, et ta pärast raskeid sõja-aastaid ja pingelist põgenemist võib elada vabaduses ja kaunis ümbruses. Ka juubilari teised tütred Marga Takk ja Helmi Saariste-Takk elavad lõhedases Eindhovenis.

MÜÜA ODAVALT
ÕHUJAHUTUS
(36.000 BTU, freestanding)
Sobiv kontorisse, tööstusesse, ärisse. — Tel. 225-3949

Film Jeesuse elust ESTO päevadel

Algupäraseks ning huvipakkuvaks lisandiks Esto päevade kavale tõotab kujuneda USA vaimuliku organisatsiooni Campus Crusade ja Warner Brothers stuudio poolt ühiselt valmistatud film Jeesuse elust. Film on kahe ja poole tunni pikkune ja ülesehitatud eranditult Luuka evangeeliumi jutustusele. Originaalselt vändati film ingliskeelsena, ent on nüüd sünkroniseeritult tõlgitud juba 163 keelde, viimane neist eesti keel. Eesti keelde tõlkimise aktsiooni algatajaks sai Campus Crusade juures tegutsev Jaan Heinmets, kes aasta alul tutvustas projekti mõningaile Toronto eesti pastoreile ning teistele asjasthuvitatuile. Tõlke filmist valmistas mag. Leida Lund ja osaliste leidmine ning rakendamine usaldati näitleja Tarvo Kass'ile. Viimane värbas kaastöölisi filmi sünkroniseerimiseks Toronto eesti eri kirikuist ja nõudlik ning pingutav ettevõte viidi peaaegu lõpuni märtsikuus. Torontosse sõitis selleks puhuks Colorado Springis elav J. Heinmets ja Campus Crusade'i kolmeliikmeline meeskond, koos vastavate moodsate aparaatide ning seadeldistega.

Et võimäldada väärtusliku filmi nägemist võimajikult paljudele kaasmaalastele, tuleb see arvatavasti näitamisele kolmel või neljal Esto õhtul. Kasutusele tulevate saalidena on kõne all mõningad Toronto koolide aulad nagu Northern Secondary, Castle Frank jne. Nii aja kui ka koha suhtes loodavad korraldajad lähemal ajal selgusele jõuda, et siis ka üldsust sellest informeerida.

Teadaanne

Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi endiste õpilaste ja õpetajate kokkutulek on ESTO-84 ajal teisipäeval, 10. juulil kell 12—2.30 Royal York Hotellis Tartu maakonna ruumis.

TÖÖVÕIMALUSI TORONTO JA ÜMBRUSE NOORTELE ESTO NÄDALAL

ESTO-84 VAJAB ABILISI! Kui olete 16 aastane või vanem ja huvitatud abistama **tasu eest** (või ka ilma) ESTO ürituste läbiviimisel, siis täitke siin toodud kupong ja saatke aadressil:
ESTO-84 (abiline), 958 Broadview Avenue, Toronto, Ont. M4K 2R6

Noorte töö on korraldatud lühiajaliselt ja nõnda, et see ei sega noorte osavõttu Esto nädalast. Tasu $5.00—$10.00 tunnis, olenevalt abilise vanusest ja töö iseloomust (dekoraatori abiline, uksehoidja, kassapidaja, sidepidaja, baari abiline *, müüja jne.)

Nimi .....

Sünniaeg .....

Aadress: .....

..... Telefon .....

Olen huvitatud abistama järgmistel üritustel:

Estorama ☐, Näitused ☐, Kontserdid ☐, Teatrid ☐, Võimlemise valikrühmad ☐, Rahvapidu ☐, Sport ☐, Ööklubi * ☐.

* Noored alla 19 aastat ei tohi olla baari abilised.

Referente ja referaate naiskongressil

Ellen Martens vestleb ühest ESTO-84 ajal peetavast kongressist

Suviste eesti suurpidustuste lähenedes on paljud sündmused saanud juba päris lõpliku ilme. Ellen Martens, kelle ülesandeks on olnud naiskongressi organiseerimine, pidas vajalikuks pisut tutvustada naiskongressil esinevaid referente ja nende kõneteemasid.

E. Martns märgib üldkokkuvõtet tehes, et umbes kaks aastat tagasi tegevusse asunud kongressi korraldav toimkond on teinud tubli töö ja kõigiti kaasa aidanud ürituse õnnestumiseks. Koosolekuist osavõtt on olnud elav ja ideederohke. Alati on kohal olnud Henny Aruja, Hilja Aun, Hilja Kuutma, Malle Laansoo, Siiri Lepp, Tanni Kents, Heljo Novek, Kadri Roman jt., kellest igaüks on andnud oma panuse.

Rääkides kongressi iseloomust, ütleb E. Martens,

et Malle Laansoo andis kongressile üldteema „Kodu ja perekond",

kuna Siiri Lepp, kellega on hea koos töötada ja alati abivalmis, aitas kujundada kõneteemade ettepanekuid.

Kõnelejaid ongi saadud mitmest generatsioonist, kuid eriti südant soojendav on, et mitmed noored on ise emad ja andsid lahkelt nõusoleku kongressil esinemiseks.

Kongressi paariminutilise avasõna ütleb T. E. Naisseltsi esinaine Heljo Novek,

misjärel käsitletakse kodude ja perekondade probleeme mitmest aspektist.

Igale ettekandjale on antud aega 7 minutit, millise ajaga ta peab süstima ravivaid ja leevendavaid mõtteid ning ideesid meie ühiskonda ähvardavasse olukorda.

Praeguse kava kohaselt oleksid esinejaiks Hillevi Obet, Ameerika Ühendriikidest, kes kirjeldab eesti keele õppimise võimalusi videolindi abil. Kui juba lapsed niikuinii selle „kasti" ees istuvad, miks ei võiks nad sealt kõike kuulda eesti keeles.

Talvi Maimets arstina kõneleb tänapäeva moraalselt laostava ühiskonna mõjust laste kasvatamisel.

Ellen Leivat sotsioloogina räägib kasvatusküsimusist,

lähtudes järgmistest punktidest: kas kardame oma lapsi või julgeme neid kasvatada ja karistada, kuritarvitusest laste kasvatamisel ja „rangest armastusest". Reet Roman, elukutselt hambaarst, refereerib kutsealal töötavast naisest perekonnaemana, puudutades ühtlasi üksikute emade probleeme. Ja värske naisadvokaat Kristiina Noolandi selgitab kuulajaskonnale lahutuste põhjusi enne ja nüüd ning naise õigaalseid õigusi vabaabielus.

Seega siis noorema generatsiooni esindajat on tõendiks, et meil on järelkasvu ka sel alal.

Mitmed vanemast generatsioonist kõnelejad andsid oma panuse juba esimeste Ülemaailmsete Eesti Päevade ajal ning neil jätkub jõudu veel praegugi aktiivseks kaasajõõmiseks saabuvate pidustuste ajal.

Malle Laansoo kõneleb rahvuskultuuri raustal oma lemmiklapsest „Triinust".

Selle ajakirja saabumine paljudesse eesti kodudesse, eriti neisse, mis asuvad suurtest eestlaste keskustest kaugemal, on kujunenud pidupäevaks.

Tiiu Salasoo Austraalist on huvitatud eesti keele kaugõppimise-, õpetamise võimalusist, mis praktiliselt rakendatuna võiks kaasa aidata meie keele säilitamisele. Mai Raud Rootsist, etnograafina, käsitleb noorte järelkasvu küsimust rahvuskultuurilisel alal.

Endla Kannel, kes alles kümme aastat tagasi asus Eestist Kanadasse ja kes kodumaal oli keskkooli õpetajaks, kõneleb ka kasvatusest. Ta asetab kuulajaskonnale küsimuse: „Kust algab kasvatus?" Ja lahendab selle küsimuse naiskongressil.

Ellen Martens ütleb, et lõpuks peab ta vist nimetama ka iseend,

sest ta on kongressi avakõnelejaks ja seetõttu anti talle 3 minutit rohkem aega kui teistele — 10 minutit.

Lõunasöögi ajal, mis koosneb printsuse-kanada menüüst (hapukapsaid seekord pole), võime imetleda Hilja Auni juhatusel töötava Eesti Naisseltsi Käsitööringi tikandite ilu riietusesemeil. Head kunsti võidakse nautida palju kordi, see ei väsita silmi ega vaimu!

Pealelõunase diskussiooni juhiks on palutud Tiiu Simmul-Kroll Austraaliast, kellelt pole veel vastust saabunud. Lõppsõna aga ütleb naiskongressi tegelik korraldaja Henny Aruja.

E. Martens ütleb, et on hea mõelda, et on veel inimesi, kes rakenduvad üldsuse heaks.

Oleks veelgi parem, kui kongressist osavõtjate hulk suureneks ja tunnustaks tegutsejate indu. Noori referente rõõmustaks eriti, kui ka meie noorem generatsioon võtaks naiskongressist osa.

Nad soovivad jagada oma mõtteid ja kogemusi teistega. Ka mehed on teretulnud — vabakuulajaina!

Ellen Martens ütleb lõpuks, et ta loodab, et 11. juuli kujuneb ülemaailmseks eesti naiste kohtumispäevaks, kus kõik — noored ja vanad — võivad julgelt ja vabalt avaldada oma mõtteid ning arvamusi kodust ja perekonnast. Ta ütleb juba ette siira tänu töötegijaile ja tere tulemast külalistele naiskongressile Royal Yorki ruumides.

Üheksas AABS'i konverents

Samaaegselt Soome-Balti sümpoosion

Juuni keskel toimub Montrealis kaks teaduslikku konverentsi. **13. ja 14. juunil rahvusvaheline sümpoosion teemal „Soome ja Balti provintsid Vene impeeriumis"**; 14. kuni 16. juunini Balti teaduslik ühingu AABS'i teaduslik konverents. Mõlemad konverentsid toimuvad Universite de Montreali ruumides (Pavillon 3200 Jean-Brillant St., Universite de Montreal, Montreal, P.Q.), kusjuures ülikool on kaaskäendajaks. Mõlema konverentsi loengud, näitused ja ettekanded peetakse ülalnimetatud aadressil. Ainult AABS'i bankett, 16. juunil toimub Queen Elizabeth Hotellis.

Soome-Balti sümpoosioni organiseerijaks on prof. E. Thaden (Illinois Univ.), kes on olnud toimetajaks raamatule „Russification in the Baltic States and Finland 1855—1944". 1981. a. ilmunud raamatus kirjutas Eestisse puutuva artikli prof. T. Raun. Juunis toimuv Soome-Balti sümpoosion on teataval määral nagu selle raamatu järg. Selle küsimuse kohta on väga palju huvi näidatud. Praeguse eelinformatsiooni järgi võtab sellest sümpoosionist osa 22 balti ajaloolast. Teadlasi tuleb kohale igast maailmakaarest. Sümpoosioni kavas on 7 teaduslikku loengut. Osavõtjaid soovitakse varakult registreerida aadressil: Mme Vaira Vikis-Freibergs, Department de psychologie, Universite de Montreal C. P. 6—28. Succursale „A", Montreal, P. Q. H3C 3J7.

Üheksas AABS'i uurimuste konverents toimub 14.—16. juunil. Teemaks on „Sillad prantsuse keelt kõneleva maailma ja Baltikumi vahel". Kavas on palju ettekandeid mitmelt alalt nagu rahvaluule, ajalugu, muusika, mütoloogia, majandusteadus, keeleteadus, sotsioloogia jne. Samas on oodata üht huvitavat ettekannet Fulbright stipendiumi kohta. Avaliku loenguga esineb konverentsil AAKS'i auliige prof. Algirdes Greimas.

Esialgsed andmed näitavad, et konverentsil esitatakse ligi 120 teaduslikku tööd. Ajalugu moodustab neist suurema grupi. Selle sektsiooni organiseerijaks on prof. E. Anderson. On arvata, et konverentsist võtab osa ligi 70 ajaloolast, kellest paljud pole mitte baltlased, kuid keda toob kohale huvi Baltimaade ja nende ajaloo vastu.

Teiseks väga populaarseks alaks on loengud kirjandusest, moodustades veerandsaja loenguga teise suurema grupi. AABS'i programmi korraldajaks on prof. T. Miljan. Konverentsi ametlikeks keelteks on inglise, saksa ja prantsuse keel.

AABS'i konverentsist osavõtvad eesti teadlased:

Ajalugu: professorid P. Rebane, T. Raun, H. Susi, K. Aun, A. Loit, I. Arens, H. Rebas ja O. Arens.

Sotsiaalteadused: professorid R. Taagepera, E. Järvesoo ja W. Hard.

Usuteadus: professorid V. Salo ja E. Kivijärv.

Kunstiteadus: Eda Sepp ja prof. E. Aavik.

Keeleteadus: prof. J. Puhvel ja K. Haandi.

Teater: prof. M. Valgemäe.

Kirjandusteadus: professorid I. Ivask, V. Linnuste, J. Lotman ja H. Terras ning A. Rannit.

Lisaks veel teisi eesti teadlasi.

Montrealis on õpilastel ja pensionäridel sissepääs tasuta. Teistel on terve AABS'i konverents $10.00 või $4.00 päevas.

Lähemat informatsiooni võib saada: Hilda Danys, 5169 Sherbrooke St. W. Apt. 9, Montreal, P.Q. H4A 1T5, tel. (514) 481-3971.

Üleskutse Toronto eesti noortele puhkpillide mängijaile

E.L.L.P.A. palub kõiki noori puhkpillide mängijaid ühineda ESTO-84 laulupeo ühendorkestriga.

Harjutused toimuvad koos „Estonia" orkestriga igal kolmapäeval, kell 8 õhtul Eesti Majas. Nendel harjutustel harjutatakse ainult laulupeo kava.

On viimane aeg end registreerida, sest osavõtjate nimed avaldatakse ESTO-84 laulupeo kavaraamatus, milline trükitakse peatselt. Tulge harjutuscle!

Informatsiooniks helistada tel. 244-4750.

E.L.L.P.A.

Üleskutse kõikidele ESTO-84 laulupeost osavõtjatele Toronto laulukooridele

E.L.L.P.A. palub kõiki Toronto eesti laulukoore ühineda laulupeo üldproovidega igal neljapäeval, kell 7.30 õhtul Eesti Majas. Üldproovid toimuvad kuni 5. juulini, milline on viimane.

Palume tingimata kõiki üldjuhte ja lauljaid harjutusist osa võtta. On väga oluline, et lauljad õpivad tundma üldjuhte ja nende nõudmisi parema kvaliteedi saavutamiseks laulupeo kontserdil.

E.L.L.P.A.

Kolm kanada kunstnikku külaskäigul Hiinasse

Hiina kirjanduse ja kunstiringkondade ühing saatis spetsiaalse kutse väikesele Kanada kunstnike delegatsioonile kahenädalaseks tutvumisreisiks Hiinasse, olles Hiina valitsuse külalisteks. Kolmeliikmeline kanada kunstnike delegatsioon külastaks Beijungi, Siani, Kantoni, Suchoud ja Shanghaid, külastades sel ajal kunstimuuseume, kunstiinstitutsioone ja ülikoole, pidades seal diapositiividega loenguid, seminare ja kohtudes mitteformaalselt sealsete kunstnike ja kunstiõpilastega.

Kolm Ontario kunstnikku on maalija ja graafik, praegune Ontario Society of Artists president Ruth Tulving, kes on olnud aktiivselt tegev kunstiorganisatsioonides ja valiti Royal Canadian Academy of Arts liikmeks 1977. Teiseks on internatsionaalselt tuntud skulptor ja kunstiteadlane Cara Popescu, kolmandaks kanada-hiinlasest skulptor Sing Hoo, kes on sündinud Hiinas (1911), kust emigreerus Kanadasse 1922. Valiti RCA liikmeks 1965. OSA on Kanada vanim kunstiorganisatsioon. Sõit Hiinasse sai võimalikuks Kanada kodakondsuse ja kultuuriministeeriumi, CP Air ja National Gallery of Canada kaasabil.

Kanada delegatsioon võtab kaasa 350 diapositiivi, mis portreteerivad Kanada visuaalse kunsti arengut viimase kahesaja aasta jooksul, näidates kunstnikke nagu Group of Seven ja paljusid tänapäevaseid tuntuks saanud kunstnike töid. Need diapositiivid kingitakse pärast ringsõitu Hiinale kui kingitus Kanada rahvalt.

Majandustegelaste kokkutulek ESTO-84 ajal

Eesti Majandusklubi Kanadas korraldab ESTO-84 raames ülemaailmse majandustegelaste kokkutuleku koos daamidega ja ühise einega kolmapäeval, 11. juulil kell 12.00 Royal York hotelli Upper Canada ruumis (Roof Garden).

Eesti Majandusklubi Kanadas palub kõigil ettevõtjatel ja majandustegelastel, kes saabuvad ESTO-le väljastpoolt Torontot ja soovivad osa võtta kokkutulekust, teatada hiljemalt 25. juuniks koos etevõtte nime ja aadressiga. Osavõtuks registreerimine on vajalik. Estonians Business Men's Club, c/o H. Later and Co. Ltd., 1482 Bathurst St. Toronto, Ont. M5P 3H1.

MÜÜA KASEKÄSNA Andy, tel. (416) 259-6892

Lastevanemad — tulge Jõekääru Suvekodu talgutele

Korrastustalgud Jõekääru Suvekodus toimuvad 9., 23. ja 24. juunil. Tööpäev algab kell 9 hommikul ja kestab kella 4-ni peale lõunat. Koguneda söögisaali juurde, kaasa võttes töökindad, rehad jne. Mitte unustada kaasa võtmast head tuju ja töötahet. Talgudeks registreerida: Helle Arro — 449-4209; Anne Saks — 231-3295 või Helgi Sambla — 222-1830.

Toronto Eesti

Naisseltsi juhatus

Jõekääru lastesuvekodus toimub tänavu ESTO-84 tõttu neljanädalaline tegevus, mille ajal eesti noori lähendatakse meie rahvuskultuurile, mis väljendub lõpuõhtuna mõeldud valguspeol.

Jõekääru lastesuvekodu valguspeol deklameerisid kolmekesi Erik Linask (vasakul), Peeter Roose ja Erik Valter.

Foto: J. Säägi

SPORT

ESTO-84 laskevõistluste kava

ESTO-84 laskevõistlused leiavad aset 9., 10. ja 11. juulil 1984, Toronto Eesti Maja ülemisel korral asuval sisetiirul, korraldajaks Toronto Eest Püssi- ja Püstoliklubi. Tiirul on vastselt sisse seatud õhujahutus ja kuus laskekohta. Tiiru pikkus on 50 jalga. Esialgse kava järgi toimuvad võistlused järgnevalt:

Esmaspäev, 9. juuli: Püstolivõistlused, algusega kell 10 hommikul. Võistlused toimuvad 22-kaliibrilises vabapüstolis (60 lasku) ja 22-kaliibrilises standard-püstolis (3 x 20 lasku). Võistlusi juhatab klubi püstoliosakonna toimkond (Arvi Tinits, Ivo Rannala, Toomas Mals). Kui võimalik, palutakse laskureid ette registreerida, kas klubi aadressil või sekretäri juures (Arvi Tinits, 28 Falmouth Ave. Scaborough, Ont, Canada M1K 4M6, tel. (416) 261-5200). Püstoli alal noorteklass (alla 18 a.) puudub.

Teisipäev, 10. juuli: Võistlused sealsamas, 22-kaliibrilises vabapüssis, 3 x 20 lasku (lamades, püsti, põlvelt), samuti „inglise matshis", 60 lasku lamades. Võistlused toimuvad kolmes klassis: noorte klass alla 18 aasta, täiskasvanute klass 18—55, masterite klass üle 55 aasta vanuses. Juhatavad E. Gering, J. Vares, A. Oiling.

Kolmapäev, 11. juuli: Spordipüssivõistlused, samas kohas, samadel aegadel. Võistlusrelvaks 22-kaliibriline spordipüss, kolmes asendis, 3 x 20 lasku. Klassid: Noored kuni 18 aastani, täiskasvanud üle 18 eluaasta, masterid üle 55. Kui on tahtjaid, siis võib veel lasta alla 14-aastaste klassis lamades 20 lasku. Juhatavad E. Gering, J. Vares, A. Oiling ja teised klubiliikmed.

Kõik matshid toimuvad rahvusvaheliste määruste järgi, rahvusvahelistel märklehtedel. Laskurid, kes oma relvad ja laskemoona kaasa tahavad tuua, paluks seda teha. Kel need puuduvad või kes nendega jännata ei taha (ülemeremaadelt). Siis on klubil olemas küllaldaselt märgilaskmispüstoleid ja püsse, et kõikide soove rahuldada. Ka laskemoona saab klubist osta.

Auhinnad antakse välja Klubi juhatuse korraldusel selleks edaspidi teatavaks tehtud ajal ja kohal.

Veelkord, kel võimalik, palun osavõtusoovist ette teatada klubi sekretäri aadressil.

Spordimärkmeid

New Yorgis peetud sisevõistlustel hüppas kaugushüppe maailmameister Carl Lewis uue sisevõistluste maailmarekordi hüpates 8.79, mis on sama kui ta möödunud aastal väljas tehtud hüpe. Eelmine siserekord kuulus tema nimele 8.56-ga. Teisele kohale tuli Larry Myricks 8.38-ga. Teivashüppes üritas 5.70 ületanud William Olson teist puhku järjest tipptulemust 5.82 ületada, kuid tagajärjetult. Kõrgushüppes olid kaks parimat Dwight Stones ja James Howard, mõlemad said üle 2.30-st.

☆

Tshehhoslovakkias peetud sisevõistlustel saavutas Remigius Machura kuulitõukes 21.29, mis on 19 sentimeetrit parem Uwe Beyeri nimel olnud siserekordist.

☆

Lääne-Berliinis hüppas Carlo Thränhardt uue meeste kõrgushüppe siserekordi tagajärjega 2.37, mis on sentimeeter parem kui Igor Paklinil 1. veebr. tehtud tulemus Milanos.

☆

Reima Salonen, soome sportlane Turust võitis 20 km käimises Bulgaarias. Osavõtjaid oli enam kui kümnest maast, ka N. Liidu rekordimees leedulane Kaslauskas Valdas, kes jäi siiski neljandaks. Salose võidutulemus oli 1:23.03,6. Tema möödunud aastane parim tulemus on 1:22.26.

RISTSÕNA NR. 1196

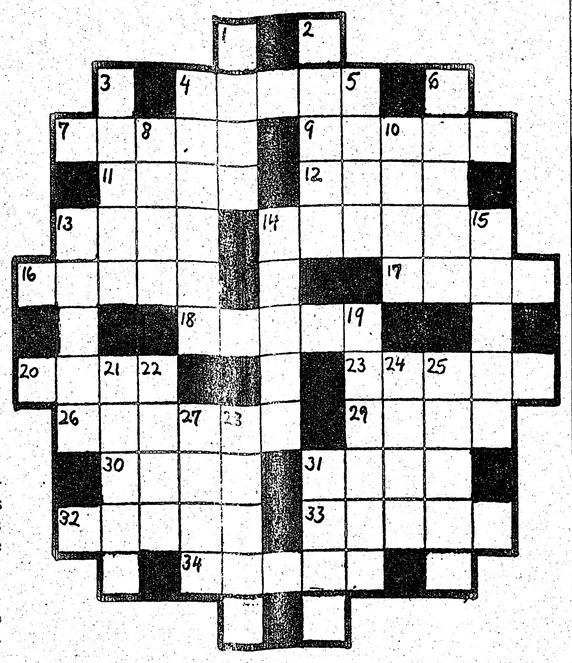

Paremale: 4. Kohanimi Järvamaal, 7. Kohanimi Tartumaal. 9. Võitlusväli, 11. Eesti keelemees. 12. Eesti kirjanik, hõbevalgete lugude looja. 13. Eesti teadlane USA-s. 14. Riik Põhja-Ameerikas. 16. Naisenimi. 17. Eesti keelemees. 18. Eesti malemeister. 20. Ajanäitja. 23. Puurimise vahend. 26. Väsimatu usk millessegi. 29. Eesti näitlejatari eesnimi Torontos. 30. Eesti kirjandusteadlane. 31. Kodune, hubane, mõnus. 32. Algus. 33. Eesti helilooja. 34. Lill.

Alla: 1. Vastsündinud. 2. Elus olema. 3. Õlle valmistamisel vajalik. 4. Teatud põllupidaja Eesti iseseisvuse ajal. 5. Eesti kunstnik. 6. Naisenimi. 8. Tuba. 10. Üksildane. 13. Vahend ronimiseks. 14. Eesti ajakirjanik. 15. Kohanimi Virumaal. 19. Eesti kõrgem sõjaväelane viimases sõjas. 21. Juhib laeva sadamasse. 22. Mõttetu jutt. 24. Suu osa. 25. Kunagine automärk Fordi tehases. 27. Pole rumal. 28. Truu, usaldatav. 31. Kuritahtliku.

RISTSÕNA NR. 1195 LAHENDUS

Põikread: 1. Külvet, 6. Antsla, 10. Lahus, 11. Koonus, 12. Ideaal, 13. Saamatu, 14. Riiv, 16. Etem, 18. Lõhe, 19. Laastama, 22. Saar, 24. Mortiir, 25. Väikene, 27. Even, 29. Kodukana, 32. Geto, 35. Otis, 36. Tttt, 37. Paituse, 39. Vastas, 40. Troika, 41. Amman, 42. Killud, 43. Vangla.

Püstread: 1. Kokard, 2. Laokil, 3. Elus, 4. Tasakesi, 5. Ruumala, 7. Nadu, 8. Sparta, 9. Alluma, 12. Itta, 15. Võitlus, 16. Etikett, 17. Emand, 20. Arve, 21. Robot, 23. Aren, 26. Ängistav, 28. Vaatama, 29. Kohvik, 30. Diisel, 31. Avas, 33. Otsing, 34. Otsata, 37. Pagu, 38. Erna.

E. Pensionäride Klubi loteriil oli ka raamatute müügilaud. Pildil müüja Olga Kraav ja Eesti Keskarhiivi juhataja Richard Antik.

Foto: Vaba Eestlane

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Helmo Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
A. Küng — A DREAM OF FREEDOM	18.—	.70
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale		$3.—
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75
Ants Vomm RISTSÕNAD I	2.50	.70
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

42.

Paljud kuulajad tundsid pigistust kurgus, see tegi silmad niiskeks. Üks mees oli jälle vähem, aga ta maeti vähemalt oma maa meestega. Toomast tegi hardaks eriti see, et meestel niisugune mõte oli tulnud „langenud" vennastele monument püstitada — siia tundra-kalmistule. Tublid pead, meeste südamed... Aga need mehed, ainult mõne kuu väljaspool laagrit ja juba inimesed, täiesti inimesed! Mida kuradit need punased tsaarid meist tahavad, on neil maad vähe...

Kirst lasti hauda, haud aeti kinni, päitsesse pandi puurist kadunu nimega. Kääbas kaeti omatehtud roheliste pärgadega, kõige väärikamas paigas sini-must-valge lint. Mõnedki mehed ei saanud ütlemata jätta lühikest järelhüüet pärga hauakünkale pannes. Vana sõber, kes juba enne oli kõnelenud, asus uuesti haua äärde, nüüd juba risti juurde ja ütles:

„Me laulame viimaseks hüvastijätuks Eesti hümni. Kodumaa pärast lahkunu siia toodi ja kodumaa pärast ta siia peab jäämagi."

Orkester alustas vägevamalt, kui pillide arvu järele oodata oleks. võinud. Kõik mehed laulsid kaasa:

„ei leia mina iial teal
siin suure, laia ilma peal,
mis mul nii armas oleks ka
ku Sa mu isamaa!"

Tuul viis isamaalaulu helid tükati õige kaugele tundrasse, laiali mööda hiigla suurt Venemaad. Mis Venemaad! See siin vähemasti oli muiste soome-ugri rahvaste ala...

Kui Toomas õhtul Piretile matustest jutustas, siis tuli tal meelde, et ausamba olid lubanud mehed panna meestele — naistest ei olnud juttugi. Aga Piret lohutas: „Mis sellest, nii ongi õige, eesti naisi on ju Vorkutas üsna vähe — ja surnud vist mitte ühtki."

„Ega nüüd selle pärast," laskis Toomas ennast lohutada: „Mees on ju vanas rahvakeeles sõna, mis sageli inimest üldse tähendab. Igamees on ju samahästi naine kui mees."

☆

Rutt oli matusekirjelduse lugemise lõpetanud ja vaatas nüüd vähe üllatunult kaustikut. Sellest oli hulk lehti just sealt välja rebitud, kuhu ta lugedes oli jõudnud. Ta võrdles leheküljenumbreid ja tegi kindlaks, et tükkjagu lehti tõesti puudus — võib olla just kõige huvitavamad. Kahjutunnet maha surudes jätkas ta lugemist.

☆

Toomas istus üksi Pireti toas ja tegi märkmeid paberilehele harjumuslikult, sest „Blaupunktist" tulid parajasti BBC uudised. Ta oli hajameelne, magu tegi põrguvalu ja tuju kipub vägisi alla nulli. Järjekordselt oli tal haigusleht, aga tõtt öelda, tööle ta enam tagasi minna ei mõtelnudki, olgugi et haigusleht homme tuli lõpetada...

Piret oli Teises Telliskivis, läks hüvasti jätma tüdrukutega — temalgi oli olnud täna viimane Vorkuta tööpäev.

„Ei oleks uskunud," mõtles Toomas, „ei oleks arvanudki, et ärasõit Vorkutast võib tekitada säherdusi põrgu-piinu!" Ta pani sigareti põlema. Kolm nädalat tagasi oli ta komandantuurist sedeli saanud, et võib sõita Kirovisse — seal asumisel oleva perekonna juurde. Teade oli meest sedavõrd vapustanud, et ta algul muud midagi ei saanud mõelda kui:

„Aga Piret? Kuidas — nii ei ole ju üldse võimalik! Pireti juurest ära? Ei!"

Piret pidi sel õhtul ise komandantuuri minema ja tuli seetõttu hiljem. Toomas oli söögi valmistanud ja kõndis nüüd väikeses toas neli sammu edasi neli tagasi. Sellel käimisel ei onud mõtet ja tema mõtetes ei olnud loogikat: emotsioonid lämmatasid kõik.

Siis tuli Piret ja ulatas mehele mingi trükitud paberi. Toomas luges seda mitu korda nagu juhm — aga ei saanud aru. Piret oli amnesteeritud ja võis kodumaale sõita... Kui ta lõpuks taipas andis ta oma sedelikese Piretile.

Ka naine luges pikka aega, miski ta näos ega käitumises ei väljendanud hämmastust kui ta lõpuks lausus: „Siis sõidame koos! Vähemasti poole teed..." Alles nüüd võttis Piret pealisriided seljast, istus välivoodi äärele ja ütles:

„Minema me peame."

Naise väline rahulikkus vapustas meest samavõrd kui need uudised olid vapustanud. Ta seisis raadioaparaadi juures ja võpatas, kui Piret tõusis, pea ta õlale toetas ja vaikselt nutma hakkas. Toomas hoidis naist oma käte vahel, aga ei suutnud sõnagi öelda. Kuid juba pööras Piret tema poole oma märja näo ja naeratas:

„Armas Aadam, tundra on juba paksu lume all. Meil on aeg siit lahkuda!"

„Siit lahkuda, aga ometi mitte teist lahkuda!" sai ka Toomas lõpuks hääle kurku.

„Ei, istume voodi servale ja arutame — kuidas sõita, mida kaasa võtta... Ega ma enam ei nuta."

Piret pidi hankima passi, pidi enne vajalikud fotod taha laskma, pidi vahekorrad töökohaga selgitama. Toomale ei olnud passi vaja, temale aitas komandandi saatekirjast küll.

Aga raha ei olnud kummalgi, ei sõiduks, ei reisiks.

„Kuidas?" hüüdis Piret äkki, „meil on ju kapital!" ja osutas siis raadiole ja näitas käega kogu tuba: „Selle kõik müüme maha ja siis meil juba sõiduraha on!"

Piret lükkas järsult tagasi Toomа protesti („Ega siis mina...!") väites, et tema tegi ju võlgu ja maksis ära, miks Toomas nüüd samuti ei või teha? „Annan teile pikaajalist laenu — minul pole selle vene rahaga mingit kiiret!"

Nüüd pani Toomas lauale veinipudeli nagu kauba kinnituseks... ja Piret ütles: „Sic transit gloria Vorcutana! Aga eks me pea rõõmsad olema oma töö ja tegemise juures? Kas mitte nii, professori härra?"

Vorkuta hiilgus kahanes ja kadus tõesti. Nüüd saadi ärasõidulube juba kümneid päevas. Aga mis oli Vorkuta peale inimeste? Lumi, süsi ja armetud barakid... Ilma vangideta ja inimesteta selles haleduses ei olnud Vorkutal enam mingit au ega hiilgust.

Vahepeal oli „Pisuhänna" etendus Vorguta linnateatris juba toimunud. Ligi pooltuhat eestlast publikuks saavutas tükk suure menu ja tormilise aplausi. Hea oli vaadata ja selges vene keeles kuulda kuidas Vestmann oli peal ja Piibeleht all ja siis jälle Vestmann all ja Piibeleht peal. „Kui Vilde selle „Domavoi" oleks kurbmänguna kirjutanud, siis täna oleks see ikkagi naljamänguks tehtud" arvas Toomas vaheajal, kui eestlastest publik jalutuskoridoris naeris ja sumises. Teises vaatuses loeti ajalehte „Postimees" ja selle tiitel oli poolemeetriliste tähtedega trükitud, nii et paistis selgelt ka kõige tagumisse ritta. Teise rajooni eesti poisid olid detailide suhtes lavastajat õige mitmeski asjas õpetanud, nii et Tiit Piibelehe eri värvi sokidki olid selgesti näha... Ja Tiit ise kõneles ukraina keeles — oli seegi parandus tõlkesse võetud. Väikevene keel suurvenekeelses tekstis andis sama hea koomilise efekti kui Piibelehe murdekeel originaalis annab. Igatahes oli keskmise Vorkuta eestlase enesetunne tüki maad tõstetud pärast „Pisuhänna" etendust — naabreist lätlastest oli ühes asjas jälle ette jõutud...

Ilmad olid aga tulipakased sel sügisel väga varakult. Ka virmalised vehklesid juba oktoobrikuus nii heledalt ja ägedalt kui tavaliselt alles novembris-detsembris.

Lõpuks ometi tuli Piret, kulmud ja ripsmed härmas, sõrmed villastes labakinnastes külmast krõnksus ja lubjaviltidel paks lumi.

(Järgneb)

Tujukülane Sõjakooli lõpetanute pidu

27. aprillil korraldas Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas oma liikmete vahelise peo Toronto Eesti Maja keskmises saalis. Seekordne pidu oli küll varem korraldatud ballidest napima osavõtjaskonnaga, kuid meeleolult lõbusam ja perekondlikum.

Õhtu avas Ohvitseride Kogu juhatuseliige ülemleitnant Endel Reinans, kes oma lühikeses sõnavõtus tervitas kokkutulnuid ja andis ülevaate vabariigiaegsest sõjakoolist. Järgmisena kõneles Ohvitseride Kogu esimees kapten-major Nikolai Valge temaaegsest mereväekadettide koolist 1919—1922, mida kuulajaskond jälgis suure huviga. Kolmandaks sai sõna Eesti-Kõrgema Sõjakooli lõpetanud kapten August Nõmmik. Ta rääkis väga veenvalt I, II, III ja IV maailmasõdadest. Lõpuks ta arvas, et Moskva ei alusta siiski maailmasõda, kuna ta ei usu, et sealt võitjana pääseks.

Lõpuks kapten Tõnis Nõmmik mälestas kõiki langenuid, palvetas kodu-Eesti eest ja luges söögipalve.

Muusikalises osas sopran Tamara Norheim laulis oma tütre klaverisaatel S. Rombergi „Suudlus" ja „Tule tagasi, ärm", F. Lehari „Vilja laulu" ja lisapalana Gentneri „Olen armunud". Solist ja saatja said mõlemad kimbu roose.

Ülejäänud seltskondliku osa avas esimees N. Valge oma abikaasaga, misjärel kestis rõõmsameeleoluline pidu, kuni oli aeg Eesti Majast lahkuda.

Toimetusele saadetud kirjandus

LÄÄNEKAARE POSTIPOISS nr. 2 — 1984. Vancouveri Eesti Seltsi bülletäänis on avaldatud R. Rannala „V.E.S. uus juhatus ja tegevusaasta", J. Eilau „Mäeotsa 25-aastane", „Vancouveri Eesti Seltsi 1983. tegevusaasta kassaaruanne", „Raport V.E.S. peakoosoleku kohta", „Kirikufondi toetusõhtu", Wms „Eesti Vabariigi aastapäev Vancouveris", B. Tesnov „Eesti Vabariigi 66. aastapäevakõne", A. Vaga „E. Ev. luteri-usu Vancouveri Peetri kogudus 20 aastat kirikufondi majas", A. Vaga „Eestlust ingliskeelses koguduse tegevuses", „Evangeeliuminädal Vancouveri Eesti Ühendatud koguduses", L. Viitre „Killad", T. Vaga „Hea karjane! Kes ta on ja mis ta teeb?", H. J. „Lugejakiri", „Väino Veemees 65-aastane", „Veera ja Arno Õunapuu 130 aastat", L. Kibuvits „Siina Kembi 65-aastane", L. Viitre „Leida Mäekivi 70. aasta juubel", L. Pütsep „Rahvusvaheliselt tuntud eesti teadlased Vancouveris", L. S. „Rahvusvaheline moenäitus puhkekodus", H. Joasalu „V. E. S. raamatukogu teateid", informatsioon ja kuulutusi.

Mõtteteri

Armastus on noorte meelest kuningas, vanad peavad teda aga türanniks.

Louis XII

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni omasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

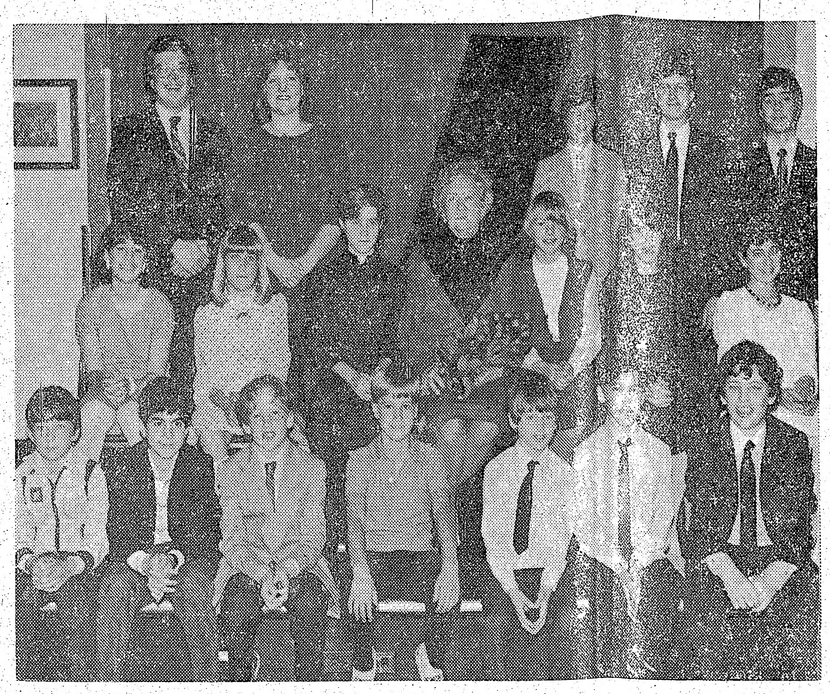

Aino Kure õpilasõhtu Heliconian Hallis. Esimene rida vasakult: Riki Roos, Peter Wortsman, Kurt Newman, Mark Vellend, Steven Fogel, Danny Fogel, Michael Newman; teine rida Kathryn Wortsman. Maaja Leivat, Michelle Crath, Aino Kurg, Kyllike Sillaste, Alison Collins, Ruth Shimmerman; kolmas rida: Martin Kiik, Kristine Neps, Eric Silmberg, Marcus Silmberg ja Nick Kottaras.

Kultuuripäevad New Yorgis II

Muusika

Kristjan ja Maarika Järvi debüüt Eesti Majas

Pärast Eda Sepa ülihuvitavat loengut kunstist, järgnes Kultuuripäevade muusikale ja teatrile pühendatud osa. Selle avas 12-aastase Kristjan Järvi soolo. Kristjanit, kes õpib ühes New Yorgi muusikakoolis klaverit, kuuldi nädal varem õpilasõhtul, kus ta osutus kõigist parimaks. Sellest tekkis idee teda ka Kultuuripäevadele esinema kutsuda. Isa-ema lahkel nõusolekul see ka teostus. Kristjan mängis suure tehnilise kindluse ja erakordse süvenemisega Beethoveni G-minoor sonaadi esimest osa ja Bachi „Invention in F Major". Aplaus oli tormiline.

Sellega juhatati sisse Endel Kalami sisutihe ja uudse materjaliga ettekanne: „Eduard Tubin — Eesti suurim sümfoonik". Ta meenutas kõigepealt helilooja 50. sünnipäeva tähistamist New Yorgis eesti organisatsioonide ühisel korraldusel aastal 1955, milles osales ka helilooja ise. Edasi käsitles ta oma tutvust Tubina ja tema loominguga, mis algas Tallinna Ringhäälingus, kus Kalam oli vioolamängijaks, ja peadirigendiks tuli Tartust suur Tubina muusika austaja, Olav Roots. Seal esitati suur osa Tubina orkestrimuusikast, alates tema nelja sümfoonlaga. Ühel kammermuusika-õhtul esitatud, tollal 25-aastase helilooja poolt loodud kvarteti kohta viitas meie tähtsaim muusikaarvustaja Karl Leichtes Tubinale kui „suurvaimule". Ka vanameister Artur Kapp avaldas kord ühe Tshaikovski sümfoonia ettekande puhul, et kui ta võrdleb vormi mõttes Tshaikovski sümfooniat Brahmsi, Sibeliuse või Tubinaga, siis leiab ta, et Tshaikovski läbitöötlused on tunduvalt nõrgemad.

Kuna Taavo Virkhaus rääkis Tubina sümfoonilisest loomingust 1981. a. Kultuuripäevadel, siis otsustas kõneleja selle teema vältida. Selle asemel rajas ta oma ettekande kirjavahetusele Tubinaga, mis oli alanud aastal 1947, ühenduses Tubina Viienda sümfoonia esitamisega Detmoldis ja Hamburgis. Neis kirjades peitub huvitavaid andmeid helilooja tööst, tema tähelepanekuist rootsi ja maailma muusikaelust ning probleemidest eesti paguluskultuuri osas.

Kuna Tubina elukäik on suhteliselt vähetuntud, siis andis E. Kalam kõigepealt sellest lühiülevaate. Oma ande oli Tubin ilmselt pärinud isalt. Kuigi see oli kutselt kalur ja rätsep, oli ta siiski mänginud mitmeid pille. Tartu Seminaris õppides mängis Tubin selle orkestris tshellot, samal ajal hoolega „Vanemuise" sümfooniakontserte külastades. Seminari orkester esitab ka Tubina esimese kompositsioonikatsetuse — viiulipala. Sealt viib tee Tartu Kõrgemasse Muusikakooli, kus ta õpib orelit ja Heino Elleri juures teooriat. Õppimine on üliedukas. Seminari lõpetamise järele saab Tubinast Nõo kooliõpetaja. Varsti hakkavad ilmuma esimesed kompositsioonid. Nõost käib Tubin Tartus koore ja „Vanemuise" suvekontserte juhatamas, astudes siis teatri teenistusse repetiitorina ja hiljem dirigendina. 1936. a. tuleb Estonia kontserdisaalis ettekandele Tubina Esimene sümfoonia, millele arvustus annab kõrge hinnangu. Tubina austajad püüavad talle luua vabamaid töötingimusi stipendiumi nõutamise näol. Vabariigi president on ka nõus andma 3000 krooni iga-aastaseks loominguliseks toetuseks. Soovitus ühelt tuntud muusikategelaselt on aga nii leige, et stipendium jääb saamata. Aga nagu kiuste töötab Tubin nii intensiivselt, et ta Teine sümfoonia — nn. „Legendaarne" — valmib vähem kui nelja kuu jooksul.

1938. a. teeb Tubin oma Esimesest sümfooniast saadud tasuga reisi Budapesti ja tutvub seal Zoltan Kodaly'ga. Teda võlub ungari rahvuslik muusika; eriti Bela Bartoki looming. Seejärel valmivad „Eesti tantsud" ja Sümfonietta eesti motiividel". Ka hakkab ta uurima meie mütoloogiat. Tulemuseks on võrratu meistriteos „Kratt", milles Tubin on ürgsete rahvaviiside taaselustaja uues helirüüs. Okupatsiooniaja loomingust võib mainida „Kontserti viiulile ja orkestrile" ja ta Kolmandat sümfooniat, kus — tsiteerides Olav Rootsi kirjutist — „kontsentreerub muusikaliseks väljenduseks meeleheide, trots ja viha, mis on vallanud iseseisvuse kaotanud, vabadust ihkava rahva. See paisub kirglikuks hümniks, eneseteadvuse ja sisemise jõu võimsaks väljenduseks, heroiliseks apellatsiooniks õigusele." Sümfooniale saab osaks suur menu. Suure tunnustuse leiab ka Neljas sümfoonia („Liüriline"). Mõlemaid helitöid esitatakse nii Eestis kui ka väljaspool kodumaad. 1944. a. suvel töötab helilooja Valgemetsal ooperi „Libahunt" kallal, millise ülesande sai „Vanemuiselt". Ooperist valmis kolm ja pool pilti. Siis tuli põgeneda, kuna sõjakõmin tuli järjest lähemale.

Rootsis teeb Tubin arhiivitööd, mis seisneb vanade rootsi ooperite ja ballettide kordaseadmises. Selle kõrval jätkub tal aga aega ka loometööks, kuigi ta pole rahul ja tal puudub vastav töömeeleolu. Ka kurdab ta oma kirjades, et tal pole kohta rootsi muusikaelus, ja et elab omaette.

1946. a. valmis Tubinal Rootsis Viies sümfoonia ja saavutas erakordselt suure edu. Esiettekanne toimus Stokholmis. Seejärel esitati seda Saksamaal, Norras, Soomes, Austraalias ja Kolumbias (Olav Rootsi juhatusel). Muide juhatas seda ka kõneleja ise, 1948. a. veebruaris E. V. aastapäeva tähistaval kontserdil Detmoldis, Loode-Saksa filharmooniaorkestriga. Viienda sümfoonia Ameerika esiettekanne toimus 1952. a. New Yorgis, Balti sümfooniakontserdil Carnegie Hallis, samuti Endel Kalami juhatusel. Kontsert sai positiivseid arvustusi, lõppes aga majandusliku puudujäägiga ja meie organisatsioonide eesotsas olevate juhtivate tegelaste eitava suhtumisega sellesse. Üks neist oli koguni arvanud, et see oli „eksisamm", ja et selle asemel oleks võinud korraldada operetiõhtu! Tubin kommenteerib seda oma kirjades pessimistlikult, öeldes muide: . . . „Ilma usuta oma kultuuri jõusse kaob ja hävib igasugune rahvas, olgu võõral või omal maal. Ning et seda usku just nii väga ei püüta alles hoida meeste poolt, kes endid peavad äravalituiks rahva õiguste nimel rääkima, seda oleme kõik näinud . . . Ainuke vahend, kuidas eesti noori panna eestimeelselt mõtlema, on oma kultuur . . ., kuid see peab olema hea ja peab „pärismaalaste" kultuuriga kõrvutades kannatama välja võrdluse, et see noortele saaks veenev ollä . . ."

E. Kalam puudutas ka üht palju kõmu tekitanud peatükki Tubina elus. 1959. a. sai Tubin ametliku kutse Eesti Heliloojate Liidult tulla Tallinna oma helitööde kontserti juhatama. Sel puhul kirjutab Tubin Kalamile: „. . . Muidugi on selle taga kommude propaganda nõks — vaadake, see on nüüd meie mees. Ega mu hull pole, et oma pea „lõvilõugade" vahele topin." Paar aastat hiljem külastas ta siiski eraviisiliselt Eestit oma sõbra, „Vanemuise" ballettmeistri Ida Urbeli kutsel, et osaleda „Kratti" etendusel, millega tähistati Urbeli 60-aasta sünnipäeva. Ta ei andnud seal ühtegi intervjuud ega läinud nõukogude propaganda liimile. Küll sattus ta tagasi jõudes „lõvilõugade" vahele vabas maailmas. Algas äärmiselt taktivaene kallaletung Tubinale, milles materdati ka tema kaitsjaid. Isegi tema looming pandi põlu alla. Need agarad kritiseerijad puudusid aga täiesti, kui ühe Eesti Päevade peategelasi käis mõni aeg hiljem Eestis oma kunsti tutvustamas . . .

Võttes kokku Tubina loometöö, ütles E. Kalam, et Tubina muusikaline geenius haarab üldiselt palju muusikalisi vorme. Peatähtsus on muidugi ta kümnel sümfoonial, milles avaldub kujukaimalt helilooja suur vormitunne, leidlikkus temaatilise arenduse ja tehnilise käsitluse osas. See on aga vaid osake Tubina laiahaardelisest loomingust.

Tubina loomingut on tihtipeale valesti mõistetud: neile, kes on huvitatud moodsast ja avangard-muusikast, kõlab Tubina muusika vanamoelisena. Konservatiivsema maitsega kuulajatle on ta muusika aga liiga moodne. Helilooja tundis kaheldamatult kaasaegse heliloomingu kõiki voole. Kuid sarnaselt Bela Bartokile, tunneb ta, et kunstis pole mingit revolutsiooni, vaid terve loominguprotsess on pidev orgaaniline arenemine, mis küpsuse poole jõudes toob kaasa soovi püüda lihtsuse poole. Tubina Kümnes sümfoonia on selgeks tõendiks seilest.

Kalam jätkab, et kirjavahetusest Tubina poja Einoga selgub, et helilooja töid on hakatud nüüd rohkem mängima. Ka on võtnud Wilhelm Hanseni kirjastus Taanis endale töökavasse Tubina kogu loomingu kirjastamise. Tähtis on helilooja teoste kättetoimetamine rahvusvaheliselt tuntud helikunstnikele. Ludwig Juhti nimeline Eesti Muusikafond püüdis selles osas midagi teha, aga tutvustada ühe väikerahva tundmatut heliloojat pole nii kerge.

Eestis oli Olav Roots, kes tundis Tubina suurust sümfoonilise muusika alal. Siin on meil Neeme Järvi, kes on saanud selleks midagi teha, evides rahvusvaheliselt tuntud nime. Ta on ka teostamas aktsiooni Tubina kõigi sümfooniate heliplaadistamiseks.

Endel Kalam lõpetas oma ülihuvitava ettekande kirjeldades viimast kohtumist Bostonis helilooja ja tema abikaasaga 1981. a. jaanuaris, mil sealne sümfoonia esitas Neeme Järvi juhatusel viiel korral helilooja Kümnenda sümfoonia. Vaatamata haigusele oli helilooja elurõõmus ja humoorikas, nautides Bostoni Sümfooniaorkestrit ja linna vaatamisväärsusi. Ta oli ka oma viimaste aastate elu, tegevuse ja loominguga väga rahul. Käsil oli tal Üheteistkümnenda sümfoonia kirjutamine, millest I osa oli valmis. Teos jäi lõpetamata. Mälestusse jäävad helisema Kümnenda sümfoonia ettekanded Bostonis. Teose imeilus kooda haihtus lõpmatusse pianissimosse ja kujunes haaravaks lõpuks eesti sümfoonia suurmeistri viimses suurteoses.

Oma ettekandele punkti panemiseks kasutas E. Kalam Olav Rootsi sõnu paljude, muusikaajaloos esinevate rahvuslike heliloojate kohta, nagu poolakatel Chopin ja soomlastel Sibelius, öeldes: „. . . Meile, eestlastele, heliseb Tubina muusikast meie saatus nii minevikus kui ka olevikus ning ta raugematu optimism annab kinnitust tuleviku lootustes."

Kultuuripäevade muusikale pühendatud osa lõpetas Bostoni Konservatooriumi õpilane Maarika Järvi, kes esitas oskuslikult kaks osa (Vivace ja Larghetto) Ed. Tubina nõudlikust flöödisonaadist. Ülatuslikult saatis teda klaveril Neeme Järvi ise, näidates oma üleolekut ka sellest pillist. Üldmulje oli haarav. Üldse osutus Järvi-pere huvide-keskseks grupiks osalejate hulgas. Kuna müügil olid Järvi heliplaadid, siis oli asjaosalisel tegemist autogrammide andmisega. Kahjuks oli tema osalemine Kultuuripäevadel ajaliselt piiratud: juba järgmisel päeval algas taas reis Euroopa suunas.

Pallas 65-aastane

Mõtteid näituse puhul Eesti Majas

E. Kunstnike Koondise poolt kiiresti organiseeritud, võiks koguni ütelda improviseeritud näitus kunstikool „Pallase" 65. a. juubeli tähistamiseks, omas vaatamata näituse tagasihoidlikule formaadile küllaldase tähtsuse meie siinses kunstielus, kuigi korraldajatel ei olnud võimalik kokku seada „Pallase" kunstikoolis õppinud kunstnike kõrgloomingulist valikut. Eesmärgiks oli eesti rahvale meelde tuletada, et meil eksisteeris niisugune kunstikool, et see loodi juba 65 aastat tagasi, andes tugeva teoreetilise ja praktilise aluse kunstniku elukutsele suundujatele — ja sealt ongi tulnud mitmed meie parimad kunstnikud. Näitusel olid esindatud Kalm, Kõks, Mihkelsoo, Mikelsaar, Miljan, Pehap, Tamme ja Benita Vomm. Kataloogis numbriliselt oli esitatud 34 kunstitööd, milledele lisandus valik figuurijoonistamise näiteid B. Vommilt ja mitmed graafilised lehed E. Pehapilt. Kõik need kunstnikud on olnud loominguliselt aktiivsed Torontos.

Esinejatest on alles ja elus ainult Benita Vomm ja Arthur Mihkelsoo, sest talvel lahkus Endel Kõks ja alles hiljuti varises manalasse Jaan Miljan.

Kunstikool „Pallas" alustas kunstiharidusliku tööga 1. oktoobril 1919. aastal samanimelise kunstiühingu poolt organiseerituna vabaateljeede põhimõttel. Ta on kaasa elanud meie rahva õitse- ja kannatuseaastad mitmesuguste tiitlite ning struktuuridega, ning eksisteerib praegugi ENSV Riikliku Kunstiinstituudi Tartu osakonna nime all, kusjuures Tartus töötab Tartu Kujutava Kunsti Kooli nimeline keskastme õppeasutus.

Võibolla heidame siinjuures hetkeks pilgu tagasi Eesti kunstihariduse arenguloole. Selle algmomendiks võime lugeda Ants Laikmaa, (Laipman) poolt 1903. a. avatud ateljeekooli. 1912. aastal organiseeris Eesti Kunstiselts Tallinnas samanimelised joonistuskursused. Eelneva alusel avati 1914. aastal Eesti Kunstiseltsi Tallinna Kunsttööstuskool.

Järgmisena avataksegi 1919 „Pallas" Tartus, ning kuni käesoleva ajani on mõlemad koolid nii struktuuriliselt kui ka nimeliselt palju üle elanud, olles lõpuks mõlemad allutatud ENSV Riikliku Kunstiinstituudile. Meie iseseisvuse ajal õitsele löönud kultuuriloomingu loos oli nii Tartu kui ka Tallinna kunstikoolidel tähtis osa, ning nende vahel eksisteeris koguni teatud rivaliteet, mis vabas ühiskonnas on ainult tiivustav ning kvaliteeti õhutav nähe. Samuti lõi see kunstnike omavahelise kokkukuuluvuse tunde, uhkuse loomingu resultaatidest ning kujundas ka tagapõhja kooli jätkuvuse traditsioonile. Möödunud näitus ongi tõendus selle traditsioonitunde püsivusest, samuti tõendab see, et „Pallas" on andnud oma õpilastele tugeva teadlikkuse kunstiteose põhielementidest. Kõikidel on tugev joonistuse-vormikujunduse võime, tasakaalus kompositsioonid ning tehniline oskus. Niisugusest töödistsipliinist on suurepäraseks näiteks Benita Vommi autoportreed, üks joonistatud veel „Pallase" ajastul, teine maalitud hilisematel aastatel juba väljaspool kodumaad. Kuigi väljapanek jätab väga traditsionaalse mulje, peame silmas pidama fakti, et need esinejad lahkusid „Pallasest" juba üle 40 aasta tagasi, s.t. ajal kui impressionismi meie kodumaal hakati kunstipubliku hulgas just aktsepteerima. Eelpool nimetatud töö- ning joonistusdistsipliinile tagasi pöördudes leiame, et see on võimaldanud peaaegu kõikidel neil kunstnikel olla edukad ka portreemaalis.

Sellisena lisan nimekirjale ka veel Ene Falkenbergi, kes on samuti „Pallases" õppinud, kuid ei olnud mitte esindatud. Ehitades nendele, koolis omandatud kunstiteose kujundamise põhialustele, on siiski tugevat isikupärast loomingulaadi otsivatel kunstnikel (Kõks, Miljan, Tamme jne.) olnud võimalik oma rajad leida kas vormis, värvis või laadis. See näibki olevat hea kunstihariduse tundemärk, et ta annab treeningu põhilistes teadmistes ja oskustes, kuid jätab siiski ukse lahti loomingulisteks seiklusteks. Sellisena on „Pallas" eesti kultuuri hästi teeninud ning loodame et ta saab seda kunagi jälle teha, ikka „Pallase" nime all, — seda nõuaks juba traditsioon.

ABEL LEE

Tähelepanuks filatelistidele!

Eesti lipu 100-aasta juubeli puhul 4. juunil s.a. annab Sydney Eesti Margiring Austraalias välja mälestusümbriku nägusa joonisega värvitrükis. Ümbrikku, mille trükiarv olude sunnil on kahjuks väga piiratud, on huvitatuil võimalik tellida aadressil: Sydney Eesti Margiring P. O. Box 147, Darlinghurst, NSW, 2010. Australia.

Puhta ümbriku hinnaks on Austraalia vääringus 50 centi. Väike osa ümbrikest varustatakse Austraalia postmargiga ja ametliku postitempliga 4. juuni 1984, ja ümbriku hind on üks dollar. Hinnale lisandub postikulu, mis nagu kõikjal, nii ka Austraalias, on kõrge. Saatekulu kuni kolme ümbriku kohta õhupostiga Kanadasse ja USA-sse on 75 centi, nelja kuni kümne ümbriku kohta üks dollar, kusjuures saadetised margistatakse filatelistlikult.

Tshekid saata ainult Austraalia vääringus, kuna muidu tuleb iga tsheki puhul tasuda vahetuskulu üle dollari. Väikeste summade puhul võiks kohalikust pangast osta Austraalia paberraha ja see saata kirja sees. Tshekid kirjutada „Estonian Philatelic Society" nimele.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 24. mail 1984 — Thursday, May 24, 1984

Kalev-Estienne Toronto juubeliparaadil

Pühapäeval, 27. mail toimub Toronto linna 150. aasta juubeliparaad. See algab kell 1.30 Varsity staadionilt ja lõpeb raekoja väljakul. Paraadist võtavad osa ka Kalev-Estienne võimlejad, kellel on osa Toronto linna viimaste aastakümnete ajaloos.

Selgitus

Võimlemise valikrühmade esinemised I ja II, ESTO-84 ajal, esmaspäeval, 9. juulil kell 14.30 ja 19.30, kus esinevad Malmö-flickorna, Idla-girls ja Kalev-Estienne, piletid ei ole mitte välja müüdud nagu kuuldused räägivad, mille põhjustasid valearvestused.

ESTO-84 spordiprobleem?

Eesti Kergejõustiku Klubi asjaajaja George Seck kirjutas 7. aprillil Austraaliast — „eile saatsin hr. Arujale meie kergejõustiklaste võistlejate registreerimise, palvega see edasi anda kellelegi sporditoimkonnas, kellel sellega tegelemiseks aega leidub. Oleme hr. Arujalt võistluste kohta saanud rohkem informatsiooni, kui „Sporditoimkonna Vivianilt" kes küll kõike kirjavahetust enda kätte soovib. Sporditoimkonna inaktiivsuse tõttu on kõik nüüd jäänud n.ö. viimasele minutile."

Esto-austraallasel näib olevat põhjust nurinaks, sest „Estonia" Masterite Klubi, Torontos, polnud veel 15. mail saanud Sporditoimkonna esinaiselt prl. V. Mägilt mingit registreerimisteadet.

R.

ESTO-84 TEATER: LEMBIT KOORITSA MUUSIKAL „1919"

Lakewoodi Eesti Teater (L. E. T.) jätkab oma traditsiooniks kujunenud Lembit Kooritsa muusikalide esitamist Ülemaailmsete Eesti Päevade raamides.

ESTO-84-ndaks Torontos valmib lavaküpseks uus muusikal „1919". Autor Lembit Koorits, kes on ühtlasi ka muusikajuht, on rikastanud meie lavaloomingut mitmete auhinnatud näidenditega. Tema eelmised muusikalid on tuntud oma meloodiliste ja romantiliste viisidega. „1919"-le lisandub veel rahvuslikult häälestatud heroilisi laule, mis kujunevad eriti haaravaks meie tuntud lauljate tenor HEINZ RIIVALDI ja bariton HARRY VERDERI esitusel.

Külalistena New Yorgi Eesti Teatrist teevad kaasa andekad karakternäitlejad ja lauljad Ralf Sams ja Aime Martinson-Andra. Head ansamblimängu esitavad L. E. T.-i alalisse koosseisu kuuluvad, peale eelpool mainitute veel Laine-Lya Pals, Daisy Kuusalu ja Ferdinand Rikka.

Noori osakandjaid kehastavad üliõpilased Anne ja Karin Koorits, Andres Enrik ja Erik Vello Savi.

Lavakujundaja on Arthur Mihkelsoo. Seekordse ja ka eelmiste muusikalide lavastaja on vilunud Leida Lepik.

PILDIL VASAKULT EES: Karin Koorits, Laine-Lya Pals, Daisy Kuusalu;

TEINE RIDA: Anne Koorits, lavastaja Leida Lepik, Harry Verder.

KOLMAS RIDA: Aino Nurk, Heinz Riivald, autor Lembit Koorits, Ferdinand Rikka, Aime Martinson-Andra, Ralf Sams.

Foto: Tarmo Loigu

Pakkide vahendamine lõpetatakse

N. Liidu valitsus on teatanud läänemaailmas pakivahendusega tegutsevaile ettevõtetele, et ettemakstud tolliga kinkepakkide vastuvõtmine lõpetatakse arvates 1. juulist. Kanadas tegutsevaile vahendusfirmadele, kelle tegevusväli niigi muutus väheseks mõningate aastate eest tehtud suurte tollimäärade tõstmisega, on see samm mõistmatu, kuna sellega sai N. Liit hädavajalikku välisvaluutat.

Ettemakstava tolliga pakkide saatmise lõpetamine ei tähenda, et pakkide saatmise võimalus täielikult lõpeks. Jääb võimalus posti kaudu pakke saata, kusjuures toll tuleb maksta kohapeal, kuid see on hiigelkõrge ja sageli puudub pakisaajal võimalus selle tollilt väljaostmiseks.

Uue korraldusega kaotab N. Liit välisvaluuta saamise võimaluse, kuid sellega välditavat N. Liidu sisemist musta turu tegevust, mis peaks kaaluma üles välisvaluuta saamise tähtsuse. N. Liit on pidevalt kitsendanud pakiliikluse tingimusi ja piiranud kaubaliike ja esemete arvu tollide mitmekordistamisega.

Nüüdne korraldus teeb pakid vastuvõtjale nii kalliks, et neid ei suudeta enam vastu võtta.

Pakke on saadetud ka rezhiimi poolt tagakiusatuile ja nende perekondadele, mida sealsed võimumehed on seni püüdnud takistada adressaatidele mitte edasi andmisega, tuues selleks mitmesuguseid põhjusi.

Ontario uus eelarve

Ontario rahandusminister Larry Grossman avaldas möödunud nädalal oma esimese eelarve. Uues eelarves on väheselt tõusnud vaid OHIP kuumaks, kuna muud maksud on jäetud endiseks. Suur tähelepanu on antud noorte töövõimaluste suurendamiseks erilise Ontario Youth Opportunites 10-punktilise plaani raames. Selles on ette nähtud töökohti ja väljaõppe andmist töökohtadele. Kolmeaastase plaani teostamiseks on antud 450 miljonit dollarit.

Üks osa plaanist on abistada noori töötasude juurdemaksuga 80 miljoni dollari ulatuses neile ettevõtetele, kes võtavad tööle noori, eriti kel on vähe kogemusi tööl. $3.85 (miinimumtunnipalk) maksatakse neile, kelle haridus on väiksem keskkoolist ja kes pole viimased kolm kuud olnud tööl; $2.50 tunnis neile, kes on lõpetanud keskkooli ja $1.25 neile, kes on ülikooli lõpetanud.

OHIP preemiad tõusid 4,9% ja on nüüd üksikuile $29.75 kuus ja perekonnale $59.50. Ontario elanikest 11,6% maksavad oma kindlustuspreemiat täies ulatuses, 26,6% saavad vaba OHIP ja ülejäänud olenevad ettevõtteist, kes maksavad täielikult või osaliselt töötajate OHIP'i.

☆

Reede, 18. mai varahommikul pakkus Larry Grossman Toronto etnilisele pressile hommikueine ja kõneles lühemalt oma eelarvest, rõhutades noortele suunatud osa ja võimalusi noorte tööle rakendamiseks.

Westholmi gümnaasiumi ESTO-84 kokkutulek

Westholmlaste Koondise korraldusel toimub Torontos J. Westholmi Gümnaasiumi end. õpilaste ja õpetajate kokkutulek lõunasöögiga esmasp., 9. juulil 1984. a. kell 13 Eesti Üliõpilaste Seltsi ruumes, 905 College Street (kesklinnast ca 20 min. sõit trammiga).

Osavõtumaks on Kan. $10; sisaldades kõik kulud (ka joogid). Osavõtuks registreerida ja raha saata hiljemalt 30. juuniks, Kanadast isikliku, mujalt rahvusvahelise tsheki ga Kanada dollarites väljamaksmisega Endel Toiger'i nimele aadressil: 50 Old Kingston Road, Apt. 5-215, Scarborough, Ontario, M1E 4Y1. Telefon: (416) 284-5306.

NALJA

Noor mees flirdib tungivalt blondiiniga. Tütarlaps ohkab:

„See on teist kõik väga kena, aga mu südames viibib juba keegi teine."

„Ega sellest midagi," ütleb poiss, „kindlasti ei ole ta igal õhtul kodus."

Eesti Sihtkapital Kanadas juhatus jagas ameteid

Eesti Sihtkapital Kanadas juhatus jagas oma ametid peale 6. mail 1983. a. toimunud peakoosolekut järgnevalt:

Hans Lupp — esimees (valitud peakoosolekul), Kaius Meipoom — abiesimees, Harald Teder — sekretär, Henn Mäeste — laekur, Willem Noolandi ja praost Ander Taul.

Juhatuse esindajateks Eesti Sihtkapital Kanadas komiteedesse kinnitati:

W. Noolandi — toetuste komitee, K. Meipoom — investeeringute komitee, praost Andres Taul — informatsioonikomitee, Harald Teder — juriidiline komitee ja H. Mäeste — revisjonikomisjon.

Nimetatud esindajad on samaaegselt peakoosoleku poolt valitud vastavate komiteede täieõiguslikud liikmed, kusjuures revisjonikomisjonis laekur H. Mäeste toimib ainult juhatuse esindajana.

Arafat pakub koostöövõimalusi

Iisrael lükkas järsult tagasi Arafati pakkumise vastastikuseks tunnustamiseks ja otsesteks läbirääkimisteks Iisraeli poolt okupeeritud Läänekalda tuleviku küsimuste üle. Arafat oli otsinud võimalusi sellisteks läbirääkimisteks ja Läänekaldale loodava Palestiina riigi loomiseks Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni vahendusel.

Kaks Iisraeli ametnikku, kes rääkisid tingimusel, et neid ei identifitseerita, kinnitasid Iisraeli kuuaegset tunnustamisest keeldumist PLO kui terroriorganisatsiooni üle ja kirjeldasid Arafati pakkumist mittetõsisena mõelduks. Iisrael lükkas tagasi Palestiina riigi idee Läänekaldale. Mõlemad ametnikud kinnitasid Iisraeli valmisolekut rahulikuks koostööks naabruses olevate araabia riikidega.

Kaks nädalate tagasi, ühes eksklusiivses intervjuus Arafat oli vihjanud, et ta on valmis Iisraeli riiki tunnustama.

Prantsuse nädalalehe Le Nouvelle Observateur tsiteeris Arafati, kes oli öelnud, et ta soovib vastastikust tunnustust Iisraeli ja uue Palestiina riigi vahel.

Ta ütles, et ta lootis seda saavutada „otseste läbirääkimistega Iisraellaste ja palestiinlaste vahel ÜRO vahetalitusel".

Iisraeli peaminister Yitzhak Shamiri valitsuse plaanis on Läänekalda annekteerimine Iisraeli osaks, mistõttu on toetatud juutide asustusi seal, et teha selle territooriumi loovutamist raskeks. Opositsioonis olev töölispartei, kes loodab 23. juulil olevail üldvalimistel võite, peab küsimuse lahendamiseks selle territooriumi üle vajalikuks kokkulepet Jordaaniaga, kellelt see piirkond vallutati 1967. a. sõjas.

Hollandlased vastu raketitidele

BRÜSSEL — NATO kaitseministrid avaldasid survet Hollandile paigutamaks 48 USA-s valmistatud tuumaraketti Hollandi pinnale, aga Hollandi minister eitas, et Holland üldse oleks kunagi aktsepteerinud rakette. Lääne-Saksa kaitseminister M. Woerner ütles, et nad ei või nõustuda, et Holland „purjetaks" teisel kursil kui muud liitlased.

Ministrite konverentsist osavõtnud ametnikud ütlesid, et liitlased soovitasid Hollandi kaitseministrit Job de Ruiteri jääda 1979. a. tehtud NATO kokkuleppe juurde, mis nägi ette 572 keskulatusega tuumaraketi paigutamise viide Lääne-Euroopa riiki, kaasaarvatud Holland.

Need raketid kavatseti asetada sellal uutele N. Liidu rakettidele vastukaaluks, mis olid juba kohtadele paigutatud.

Mitmed NATO juhid ütlevad, et Hollandi keeldumine võivat lõhkuda rakettide paigutamise programmi.

Vastupidi de Ruiteri ütles, et kui Holland oli leppinud 1979. aastal rakettide paigutamise plaaniga, pole nad siiski formaalselt lubanud baasi ühelegi raketile oma pinnal.

Inglise kaitseminister Michael Heseltine ja teised delegaadid arvasid,

et Hollandi praegusel parempoolsel ja keskpartei koalitsioonil puudub poliitiline juhiomadus.

Hollandi valitsus on sattunud siseriigis poliitilise surve alla, et nad lükkasid tagasi rakettide paigutamise, valitsus on lõhenenud selles küsimuses.

TORONTOST
HELSINGI $895
Lapsed alla 12 a. $448

Finnairi FINNLINK grupilennud Torontost Montreali kaudu Helsingi kooskõs Air Canadaga on kiired ja odavaim viis reisida grupilennuga Soome sel aastal. Lende ja erihindu mujalt Kanadast Montreali võite küsida oma reisibüroolt.

Valige oma mineku- ja tagasitulekuaeg. Sealoleku aeg ei tohi olla üle 90 päeva ega alla 7 päeva.

MINEK: nädalati märtsist oktoobrini 1984.
TAGASITULEK: nädalati märtsist oktoobrini 1984.

Juuni, juuli ja augusti lennud Torontost $995, lapsed alla 12 a. $498, sülelapsed $100.

Hinnad Montrealist Helsingi

Täiskasvanud $799, lapsed alla 12 a. $400, sülelapsed $80.

Juuni, juuli ja august Montrealist täiskasvanud $899, lapsed alla 12 a. $450, sülelapsed $90.

Grupilennud tühistatakse, kui on vähem kui 20 reisijat.

Võtke ühendus oma reisibürooga või Finnair kontoriga.

FINNAIR

Hinnad võivad muutuda ilma eelhoiatuseta.

Toronto (416) 927-7400 Montreal (514) 282-1173 Vancouver (604) 687-7582

wintario

17. mail toimunud Wintario loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. A791456, samad numbrid ilma eelneva täheta võitsid $25.000, $100.000 — B030919, C181903, C263854, $10.000 — 822492 ja 623576, $1000 — 48822, $100 — 5412, $10 — 651, $50 segijärjekorras numbrid 741591, nädala müstilise preemiavõidu $10.000 — 509579.

Alkohoolsete jookide keeld Ontario parkides

Ontario Natural Resources minister Alan Pope ütles, et alkohoolsed joogid on keelatud jälle parkides väljasõitude hooaja alguses, kaasaarvatud Victoria Day nädalalõpp. Määrus hõlmab 19 provintsi parki. Keeld algas 11. maist — 21. maini ühes osas, teises 11. maist 27. maini ja Sandbanks provintsi pargis 11. maist 10. juunini.

KODUMAA UUDISED

☆

Kodumaal lähenetakse uuele koolireformile igast aspektist. Projekt oli arutusel ka Tallinna Harjumäe Haigla Lasnamäe poliikliinikus. Arutelul rõhutati, et koolireform paneb suured ülesanded ka meditsiinisüsteemile. Vaja on suurendada hügieeni- ja psühholoogia-alaste teadmiste osatähtsust. Üleminekuga elanikkonna üldisele dispanseerimisele tuleb pöörata erilist tähelepanu õpetajate tervishoiu kontrollile, millega on algust tehtud. Tehti ettepanek muuta õpikud köitvamaks ja õpilasele psühholoogiliselt lähedasemaks. Erilist tähelepanu tuleks pöörata laste täisväärtuslikule toitlustamisele koolis, et nende koolilõunas oleks värske juur- ja puuvili.

☆

Kodumaal suri 1903. aastal sündinud Madde Kalda, kes äratas tähelepanu 1979. a. romaanivõitlusel äramärgitud autorina. Teos, mis seni tundmatu autori kirjandusavalikkuse tähelepanu keskmesse tõi, kandis võistlusel pealkirja „Vigalast Siberimaale", milline teos põhines tema ema mälestustele, andes pildi möödunud sajandi lõpu Läänemaa elust. Raamat siiski selle nime all ei saanud ilmumisluba, rezhiimile kohandatud variant ilmus 1981. aastal nime all „Seitse tähte taeva Sõelas". See jäigi ta ainsaks tööks, 6. aprillil asus ta Väike-Maarjast manale teele.

☆

Vilsandi saare elanikud olid sügisel tunnistajad kahele, isegi Vilsandi jaoks ebatavalisele loodusnähtusele. Tormi ja sademete eest otsis saarel varju korraga rohkem kui 10.000 valgepõsk-laglet. Ilma paranedes jätkas linnuparv teed talvituskohta.

Teine ootamatus oli merevee järsk tõus, mille tagajärjel tekkinud kohati 40—50 m lai veeriba jagas saare kahte ossa. Teadlastele pakub veetõus suurt huvi ja lõplike otsustusi selle põhjuste kohta saavat teha alles pärast põhjalikke uuringuid.